

Budoucnost bezpečnosti státu Izrael

The security future of Israel

Bc. Ondřej Vyhlídal

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ondřej VYHLÍDAL**
Osobní číslo: **A09417**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Téma práce: **Budoucnost bezpečnosti státu Izrael**

Zásady pro vypracování:

Cíl: Zpracovat futurologickou studii předpokládaného vývoje bezpečnosti Izraelského státu v budoucnosti.

- 1. Historie problému obecně.**
- 2. Nábož. problémy jako hlavní zdroj napětí.**
- 3. Mezinárodněpolitické problémy regionu.**
- 4. Války o území Palestiny a jejich cíle.**
- 5. Předpokládaný vývoj problému do roku 2030 s dopadem na EU.**

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ČEJKA, Marek. Izrael a Palestina : Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu. Brno : Barrister & Principal, 2010. 324 s. ISBN 978-80-87029-16-9.
2. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.
3. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. 81 s. ISBN 978-80-7318-889-4.
4. MENDELSON, Everett. A compassionate peace : a future for Israel, Palestine, and the Middle East. New York : Farrar, Straus and Giroux, 1989. 321 s. ISBN 0374521328.
5. CHAPMAN, Colin. Čí je země zaslíbená? : pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci. Praha : Volvox Globator, 2003. 332 s. ISBN 8072075071.
6. HURTA, Josef; LAUCKÝ, Vladimír. Management bezpečnostního inženýrství. Zlín : Univerzita Tomáše Bati, 2006. 172 s. ISBN 978-80-7318-412-5.

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

25. února 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

27. května 2011

Ve Zlíně dne 25. února 2011

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Diplomová práce dopodrobna rozebírá izraelsko-palestinské vztahy a to od starověku až po předpokládaný vývoj v budoucnu, spolu s dalšími oblastmi týkající se této problematiky. Je zpracována ve formě přehledu jednotlivých významných události a mezníků, které jsou velmi důležité a rozhodující o dějinách státu Izrael. Důraz je kladen především na chronologické řazení, od úplného počátku a vzniku státu, přes současnost a konečně ve své práci seznamuji čtenáře s několika postřehy, či úvahami o budoucnosti. Moje práce by měla poskytnout přehled o celkovém vývoji palestinského problému. Dále zde hodnotím roli jednotlivých států, zainteresovaných do možného budoucího mírového uspořádání v oblasti Blízkého východu. Hlavním cílem diplomové práce je nalezení motivů a aspektů, které vedly ke změnám na izraelské a palestinské politické scéně. Dopodrobna analyzuje pozadí vzniku palestinských rezistentních skupin. Diplomová práce zkoumá nejrůznější příčiny konfliktu, hlavní sporné body jednotlivých aktérů a v závěru jsou nastíněny scénáře možného dalšího vývoje tohoto regionu.

Klíčová slova: Izrael, Palestina, ochrana, bezpečnost, napadení, území

ABSTRACT

The thesis discusses in detail the Israeli-Palestinian relations since ancient times to the expected development in the future, along with other areas on this issue. It is compiled as a list of significant events and milestones, which are very important and decisive in the history of Israel. Emphasis is placed primarily on the chronological ordering from the very beginning and foundation of the state, through the present, and finally, in his paper deals with some observations and reflections on the future. My work should provide an overview of the overall development of the Palestinian problem. Next on my work appreciate the role of states involved in a possible future peace settlement in the Middle East. The main aim of this thesis is to find themes and issues that led to changes in the Israeli and Palestinian political scene. Analyzes in detail the background of the Palestinian resistance groups. This thesis examines the various causes of conflict, the main contentious points of the different actors and finally outlines the possible scenarios of further development of this region.

Keywords: Israel, Palestine, protection, security, assault, territories

Především bych chtěl velice poděkovat všem učitelům, kteří mi po dobu 5-ti let poskytovali velmi kvalitní výuku, díky které dnes můžu diplomovou práci s touto tematikou psát. A to hlavně vedoucímu práce panu JUDr. Vladimíru Lauckému za trpělivost, poskytnutí kvalifikovaných informací, rad a odborné literatury potřebné ke zpracování. Dále si nepochybně slova díky zaslouží celá moje rodina, přátelé, kamarádi a známí za nepřetržitou podporu při studiu a psaní diplomové práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně _____

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORICKÉ POZADÍ PŘED VZNIKEM STÁTU IZRAEL	12
1.1 VÝVOJ OBLASTI DNEŠNÍHO IZRAELE A PALESTINY V HISTORII	12
1.2 SIONISMUS A ALIJA	14
1.3 BRITSKÝ MANDÁT PALESTINA 1920-1948	16
1.3.1 Meziválečné období	16
1.3.2 Konec mandátu.....	18
2 VÁLKA ZA NEZÁVISLOST A VZNIK IZRAELE	20
3 VÝVOJ OBDOBÍ 1949-1967	23
3.1 OBDOBÍ PADESÁTÝCH LET	23
3.2 VZNIK ORGANIZACÍ PRO OSVOBOZENÍ PALESTINY	25
3.2.1 Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) (1964)	25
3.2.2 Vznik organizace Fatah (1965)	25
3.2.3 Další významné odštěpné frakce OOP	26
3.3 ŠESTIDENNÍ VÁLKA.....	26
3.4 DŮSLEDKY ŠESTIDENNÍ VÁLKY	29
4 SEDMDESÁTÁ A OSMDESÁTÁ LÉTA	31
4.1 ČERNÉ ZÁŘÍ ROKU 1970	32
4.2 JOMKIPURSKÁ VÁLKA	34
4.2.1 Podlomené sebevědomí.....	35
4.2.2 Obrát doprava.....	35
4.2.3 S Egyptem mír, vůči Palestincům represe.....	36
4.3 LIBANONSKÝ KONFLIKT (1978)	37
4.4 INVAZE DO LIBANONU V ROCE 1982.....	38
4.5 OBDOBÍ OSMDESÁTÝCH LET	41
4.6 PRVNÍ INTIFÁDA	44
4.7 DŮSLEDKY PRVNÍ INTIFÁDY.....	47
4.8 RADIKÁLNÍ ORGANIZACE HAMÁS A PALESTINSKÝ ISLÁMSKÝ DŽIHÁD.....	48
4.8.1 Hamás.....	48
4.8.2 Palestinský islámský džihád.....	50
4.9 POUŠTNÍ BOURE.....	51
5 DEVADESÁTÁ LÉTA	53

5.1	SMLOUVA Z OLSA	53
5.2	OLSO II A SMRT JICCHAKA RABINA	57
5.3	EHÚD BARAK VYSTŘÍDAL BENJAMÍNA NETANJAHU	62
6	DRUHÁ ARABSKÁ INTIFÁDA	63
6.1	VZESTUP EHUDA BARAKA A MÍROVÁ INICIATIVA BILLA CLINTONA	63
6.2	SUMMIT V CAMP DAVIDU	64
6.3	KOMPROMIS EHUDA BARAKA	65
6.4	NÁVŠTĚVA ARIELA ŠARONA NA CHRÁMOVÉ HOŘE JAKO ZÁMINKA.....	66
6.5	IZRAEL PŘED PREMIÉRSKÝMI VOLBAMI.....	67
6.6	POSLEDNÍ SNAHA BILLA CLINTONA.....	67
6.7	VÝSTAVBA BEZPEČNOSTNÍ BARIERY	68
6.8	VYKLÍZENÍ ŽIDOVSKÝCH OSAD V PÁSMU GAZY (2003-2005).....	69
6.9	SMRT JÁSIRA ARHATA A VOLBY NOVÉHO VEDENÍ PALESTINY	69
7	LIBANONSKÝ KONFLIKT II.....	71
7.1	DŮSLEDKY DRUHÉ LIBANONSKÉ VÁLKY.....	72
8	POKRAČOVÁNÍ BOJŮ A NOVÝ POSTOJ POLITIKY USA A EU K ŘEŠENÍ KONFLIKTU (2006-SOUČASNOST).....	73
9	PŘEPOKLÁDANÝ VÝVOJ BUDOUCNOSTI A BEZPEČNOSTI STÁTU IZRAEL.....	74
9.1	VZTAH IZRAELE K ARABSKO-ISLÁMSKÝM ZEMÍM	74
9.2	IZRAELSKO-PALESTINSKÉ VZTAHY	75
9.3	OBAMA A IZRAEL	76
9.4	HROZBA TŘETÍ INTIFÁDY ONLINE.....	78
9.5	DALŠÍ MOŽNÉ HROZBY A VYHLÍDKY BUDOUCNOSTI IZRAELE	79
9.6	POTENCIONÁLNÍ NEPŘÁTELE IZRAELE V BUDOUCNU	80
9.6.1	Libanon.....	80
9.6.2	Sýrie	81
9.6.3	Palestinci	82
9.6.4	Írán	82
9.7	DEDUKCE A SHRNUÍ.....	83
9.8	PŘIPRAVENOST IZRAELE UDEŘIT JAKO PRVNÍ JE NAPROSTOU NUTNOSTÍ	84
9.8.1	rozhodnout dříve než OSN.....	84
9.8.2	Schopnost vyhodnocení situace do 24 hodin	85
	ZÁVĚR	86
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	88
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	91

SEZNAM OBRÁZKŮ	92
SEZNAM TABULEK.....	94
SEZNAM PŘÍLOH.....	95

ÚVOD

V současné době bychom ve světě jen velmi obtížně hledali další území, jako je Blízký východ a spor, jako je izraelsko-palestinský konflikt. Na tyto slovní spojení je nahlíženo velmi různorodě a emocionálně, vytvářejí spoustu dilemat.

Konflikt na Blízkém východě je záležitost, se kterou se prostřednictvím mediálního zpravodajství setkáváme prakticky každý den a to už déle jak půl století. Tyto rozpory od sebe názorově rozdělují lidi, dokonce i v dnešních demokratických zemích západního světa, především v Evropě a ve Spojených státech.

Odpovědět na otázku, jaké jsou příčiny tak nejednotného chápání izraelsko-palestinského sporu, není vůbec jednoduché a postavit pohled do budoucí bezpečnosti státu Izrael na tak chatrných základech je už téměř nemožné.

Procesy, které byly příčinou konfliktu a narušení vztahu mezi oběma zúčastněnými stranami, ve mně vzbudily touhu věnovat se tolik aktuálnímu problému s cílem něco se o problematice hlouběji dozvědět. Zároveň jsem se pokusil o jakési chronologické rozčlenění jednotlivých období a významných událostí, které sehrály v izraelsko-palestinských vztazích hlavní roli.

Proto jsem si jako náplň mé diplomové práce vybral téma týkající se nejen současných izraelsko-palestinských vztahů, ale také celkového odhalení příčin problému již z dob prvního osídlení území, až po zamyšlení nad směrem, kterým se bude nejspíše bezpečnost státu Izrael ubírat.

I přesto, že má velká většina veřejnosti o izraelsko-palestinském konfliktu alespoň mlhavé ponětí, dovoluji si ve své práci čtenáře seznámit formou jednotlivých sekcí, které mají za úkol nastínit a připomenout jednotlivé historické okamžiky a mezníky, ať již důležité, či méně významné. Dále věnuji zvláštní pozornost momentálnímu rozpoložení a současné situaci. V závěru práce pak tvoří samostatnou kapitolu předpokládaný vývoj budoucnosti a bezpečnosti státu Izrael.

Poslední zmíněnou část práce jsem pojal jako jakýsi vlastní pohled na věc, který jsem zpracoval z nejrůznějších futurologických scénářů a prognóz. Z důvodu velmi se lišících názorů na předpokládaný vývoj jsem byl mnohdy nucen sáhnout i po zahraničních zdrojích.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORICKÉ POZADÍ PŘED VZNIKEM STÁTU IZRAEL

Přestože účelem této práce rozhodně není sáhodlouze se věnovat hlubokými starověkými dějinami, pokládám za velice důležité si alespoň stručně nastínit a připomenout jak vlastně území dnešního Izraele a Palestiny vzniklo. Po několik tisíciletí si zmiňovaný region prošel značně složitým vývojem a území bylo ovládáno spoustou nejrůznějších mocností.

1.1 Vývoj oblasti dnešního Izraele a Palestiny v historii

Oblast byla poprvé osídlena koncem 4. tisíciletí př.n.l. semitským obyvatelstvem-Kanaájenci, podle nichž byla pojmenována Kanaán. Přibližně ve 13. století př.n.l. se zde začínaly usazovat židovské kmeny, které postupně začaly převažovat nad původním obyvatelstvem tvořené hlavně Kanaány a Filištíny.

V letech 1020 – 926 př.n.l. vznikl biblický židovský stát Izrael, jemuž vládl král David a následně po něm král Šalamoun. V dalších staletích spadala země postupně pod nejrůznější mocnosti.

Přibližně 926 př.n.l. byl Izrael rozdělen na dva státy-severní Izrael s hlavním městem Samaří a jižní Judea, jejíž hlavním městem byl Jeruzalém. 722 př.n.l. dobývají Izrael Asyřané a přibližně o 150 let později byla Babyloňany dobytá Judea s Jeruzalémem a ve stejném období byl zničen První Chrám. Persie, která v období 538-332 př.n.l. dobyla Babylónii umožnila židům roku 538 př.n.l. a následně byl Jeruzalém a Chrám obnoveny (tzv. Druhý chrám). Po porážce Persie Alexandrem Velikým (356-323 př.n.l.) vypukla v území řecká helénistická nadvláda přibližně v letech 332-142 př.n.l. Nyní následovalo nové období jakéhosi rozkvětu, bylo to také ovšem naposledy, co byli starověcí Židé samostatní. Časový úsek od roku 63 př.n.l. do 324 n.l. byl v moci římské nadvlády. Narození Ježíše a šíření křesťanství udalo zdejšími událostmi nový směr. V roce 6 n.l. díky římskému císaři vznikla z území provincie Judea. V roce 66 n.l. vypuklo Velké židovské povstání, které však Římany velice popudilo a roku 70 n.l. a na to konto nechali zbořit Jeruzalém a zničili Druhý chrám. Název území byl změněn na Syrie-Palestina. Poslední židovské povstání bylo rozdrčeno v roce 132-135 n.l. u pevnosti Masada na březích mrtvého moře. Spoustu židů bylo v tomto období zabito, či odvečeno do římského

otroctví. Ostatní museli uprchnout a díky této situaci vzniklo další období židovského exilu. V náboženském životě pokračovala velice malá část Židů, která zůstala v zemi.

Císař Konstantin roku 331 v zemi zlegalizoval křesťanství a na území Palestiny se velice rychle šířilo. Území měla v samosprávě byzantská nadvláda v období od roku 324-640. Zrození nové víry šířené prorokem Mohamedem předcházelo velké arabské expanzi po celém Blízkém východě. Arabové dobyli Jeruzalém v roce 638 a následně bylo území pod arabskou nadvládou a to v období od roku 640-1099. Arabové však uzavřeli s místními obyvateli písemnou dohodu, která zaručovala Židům i křesťanům absolutní náboženskou svobodu. V roce 1099 byl Jeruzalém dobit křižáky a ti při útoku zmasakrovali zdejší Židy i muslimy a tak se Palestina ocitla po delší dobu v moci Evropy. Poté zde byl zaveden feudální systém správy a uskutečněna výstavba několika hradů. Křižácké království na území vládlo do roku 1291. Poté, co byli křižáci poraženi Salah ad-Dínem zemi začala postupně ovládat mamelucká nadvláda, která se zasloužila o to, že se v Palestině stal většinovým náboženstvím Islám. Mameluci byli muslimští vojáci, původně však otroci, z jejichž řad bylo utvořeno několik egyptských jednotek. Mamelucká nadvláda skončila roku 1517, kdy byli sraženi tureckým sultanátem. Na dlouhou dobu, přesněji od roku 1517-1917 se stala Svatá země součástí Osmanské říše a v zemi byl následně zaveden centralizovaný systém vlády, v jehož čele stál v jedné osobě osmanský sultán a chalifa. Počátkem 19. století se na území začalo usazovat velké množství Židů a počet Židovských přistěhovalců se velmi rychle a rapidně zvyšoval. Osmanská říše začala koncem 19. století slábnout a sílící evropský vliv se začal nenásilně projevovat, zejména Velká Británie a rovněž se v tomto období začal formovat sionismus a arabský nacionalismus.

Obr. 1. mapa oblasti Kanaán-území dnešního Izraele

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [12]]

1.2 Sionismus a alija

29. srpna 1897 proběhl 1. sionistický kongres v Basileji. Tehdy se ho zúčastnilo přibližně 200 delegátů z 16 světových zemí, kteří mimo jiné přijali tzv. basilejský program, ve kterém byl definován sionismus jako snaha, aby Židé mohli založit v Palestině svou společnou domovinu chráněnou veřejným zákonem. Židovské přistěhovaectví do Erec Jisrael - Země Izraele, došla idea sionismu praktického naplnění.

Přistěhovaectví se v hebrejštině řekne "alija", což doslovně přeloženo znamená "vzestup". V roce 70, kdy Římané na území vyvrátili židovskou státnost, Židé žili ve své většině rozptýleni a rozprostřeni v různých koutech světa, ale ze země svých předků nikdy zcela neodešli a své původní teritorium úplně neopustili. Přibližně od 80. let 19. století, kdy v Rusku a na Ukrajině došlo k velkým protižidovským pogromům a k masivnějším přistěhovaleckým vlnám. V té době již existovala sionistická myšlenka, avšak až Theodor Herzl dal vzniknout politickému sionismu, hnutí, které usilovalo o založení židovského státu v Zemi izraelské a až Herzlovi se podařilo to, že se židovská otázka začala řešit na mezinárodní diplomatické úrovni. V roce 1896 nabídl Herzl svoje vize budoucího státu ve

své knize *Der Judenstaat* (Židovský stát) a o rok později předsedal Prvnímu sionistickému kongresu, který svolal do Basileje.

V židovských dějinách je zapsáno 5 předválečných přistěhovalectvích vln. Během první z nich, která se odehrála v letech 1882 - 1904, se do území Palestiny, kterou měl tehdy v samosprávě turecký sultanát, vystěhovalo přes 25 000 Židů hlavně z Ruska, Polska, Ukrajiny, Rumunska a Jemenu. Byla založena některá významná sídla, za zmínku stojí např. Rišon Lecion. Nelehké klimatické i přírodní podmínky, život tváří v tvář arabskému nepříteli a další nepříjemné aspekty provázely a sužovaly přistěhovalce, kteří byli nuceni neprodleně po příchodu zakládat zemědělské hospodářství a jejichž půda byla předem vykoupena. Systematicky jako společný jazyk udržovali hebrejštinu, později zakládali základní vzdělávací organizace.

Druhá alija, kterou datujeme v letech 1904 - 1914 přivedla do Svaté země dalších bez mála 40 000 Židů převážně z tehdejšího Ruska. Nemalá část z řad Židů byli stoupenci socialistických sionistických hnutí. V Erec Jisrael vznikaly postupně další usedlosti a byly založeny i první židovské politické strany. Rok 1909 přinesl položení základního kamene budoucího Tel Avivu.

Třetí přistěhovalcká vlna, která směřovala do Palestiny v období od roku 1919 - 1923, přišla krátce poté, co se území ocitlo pod britskou správou. V listopadu 1917 získalo sionistické hnutí díky Balfourově deklaraci záruku, že se mandátní Palestina stane židovským národním domovem. Ve Svaté zemi se s třetí alijou sadilo na 35 000 židovských přistěhovalců především z Ruska a Rumunska. Z pokroku se těšilo taktéž obdělávání půdy, v údolí Jezreel vyrostla další. Na obranu imigrantů před útoky Arabů byla zřízena organizace zvaná "Hagana".

V letech 1924 - 1928 při čtvrté aliji emigrovalo do tehdejšího Izraele asi něco okolo 80 000 Židů, tentokrát z Polska, které zavedlo protižidovské diskriminační zákony. Mnozí z řad nově příchozích byli povětšinou ortodoxní Židé.

Pátou vlnu, která do regionu přivedla další masu imigrantů, z let 1930 - 1939 tvořila zejména skupina Židů, prchajících z Evropy před nacisty. Britská protiimigrační politika způsobila, že přišlo na území britské mandátní Palestiny pouze 145 000 Židů, z toho asi desetina tajně. Spousta dalších lidí židovské národnosti, kteří se v Palestině mohli zachránit, padlo za oběť nacistické genocidě. Zkušenost i odborná zdatnost nových

přistěhovalců výrazně přispěly k dalšímu rozvoji židovského zemědělství, obchodu i průmyslu, přestože v letech 1936 - 1939 museli Židé čelit vystupňovanému arabskému násilí.

Přistěhovalectví do Erec Jisrael se po skončení války rapidně zvyšovalo. Do vyhlášení samostatného izraelského státu v květnu 1948 byla židovská populace v britském mandátu navýšena o 130 000 přistěhovalců a zanedlouho po získání samostatnosti židovský stát přijal celkem 320 000 Židů z Iráku a Jemenu. Taktéž do země Blízkého východu přijížděly desetitisíce Židů, kteří přežili válku na území Evropy.

Počátkem 50. let byl izraelským Knesetem schválen zákon o návratu, který zaručuje izraelské občanství úplně všem Židům po celém světě. Tím se naplňuje i hlavní myšlenka sionismu - zaručit Židům život ve vlastní zemi. Izrael poskytl nové působiště více než milionu Židům, kteří do země imigrovali po pádu komunistického režimu v zemích bývalého Sovětského svazu.

1.3 Britský mandát Palestina 1920-1948

Britský mandát Palestina známý také jako Mandát pro Palestinu bylo mandátní území Velké Británie, které jí bylo svěřeno Společností národů na Pařížské mírové konferenci z roku 1919.

1.3.1 Meziválečné období

Po první světové válce a pádu Osmanské říše svěřila společnost národů na pařížské mírové konferenci v roce 1917 Mandát pro Palestinu Spojenému království. Vznikl tak protektorát Britský mandát Palestina, mezi jehož hlavní cíle patřila nápomoc provedení Balfourovy deklaráce z 2. listopadu 1917, která měla zaručit „*zřízení národní domoviny pro židovský národ*“. Za podpory agentury britské mandátní správy docházelo k masivnímu přistěhovalectví a vykupování půdy od Arabů, což mělo za následek zrod moderního arabského nacionalismu. Obyvatelstvo této oblasti bylo v té době převážně arabské, avšak Jeruzalém již v tehdejší době byl převážně židovský.

Obr. 2. mapa Britského mandátu Palestina

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Arabské nepokoje a povstání v Jaffě v počátcích Britského mandátu vedly k tomu, že Britové omezili židovskou imigraci a území pro budoucí židovský stát omezili na část západně od řeky Jordán. Vzestup nacismu v Evropě ve 30. letech vedl k páté aliji a přílivu téměř čtvrt milionu Židů. Tento příliv židovských uprchlíků vedl ve druhé polovině 30. let k arabským násilnostem a povstáním, při kterých Arabové zabrali značnou část mandátu. To vedlo Velkou Británii k přehodnocení vztahu k židovskému přistěhovalectví. V roce 1939 se Velká Británie pokusila revokovat tzv. Bílou knihu, a tím zastavit proud uprchlíků, což však bylo stálým mandátním výborem Společnosti národů odmítnuto. Zavedla však následně kvóty, podle nichž byl limitován příliv židovských přistěhovalců. Tento čin se však tváří v tvář přicházející druhé světové válce a holocaustu ukázal jako fatální rozhodnutí a pro evropskou židovskou populaci jako rozhodnutí katastrofální. I přes toto omezení do Palestiny přijížděli uprchlíci v rámci ilegální aliji, tzv. Aliji Bet. Ke konci Druhé světové války tvořili Židé v Palestině 33 % populace, oproti 11 % v roce 1922.

1.3.2 Konec mandátu

Po skončení války nehodlala britská správa svou represivní imigrační politiku jakkoli měnit, Velká Británie se totiž obávala, že uvolnění židovského přistěhovalectví by ohrozilo její přístup k arabským ropným zdrojům. Jenže evropští Židé, kteří přežili šo'a se neměli kam vrátit, a byli proto dočasně internováni v táborech pro tzv. *displaced people* (doslova „vyhnanci“). V těchto táborech ovšem vládly velmi obtížné podmínky, a navíc po pogromech v Polsku roku 1946 se Židé ani nechtěli vracet do svých původních domovů. Internovaní Židé tak viděli jediné východisko v imigraci do Izraele, ta ovšem musela být kvůli omezením imigrace do britského mandátu ilegální.

Britská neústupnost v otázce židovského přistěhovalectví nakonec způsobila radikalizaci Židů v mandátu. Jednotlivé židovské vojenské frakce (Hagana, Irgun a Lechi) se dohodly koordinovat svou činnost, zintenzivnily své vyzbrojování a začaly napadat britské vojenské a policejní budovy a jednotky. Britové na židovské útoky a sabotáže reagovali v červnu 1946 důkladnými razíemi a pozatýkáním části představenstva Židovské agentury (tzv. „černá sobota“). Hagana se poté rozhodla svůj postup zmírnit; Irgun a Lechi naproti tomu svou činnost zintenzivnili a jejich mnohdy teroristické útoky nakonec vyvrcholily útokem na hotel King David.

Pokračující útoky na cíle britské mandátní správy a neúspěšné hledání východiska nakonec Velkou Británii přiměly předat celou záležitost Organizaci spojených národů, jež v květnu 1947 ustavila zvláštní komisi pro Palestinu (UNSCOP). Tato komise nakonec po několika měsících doporučila zrušení britského mandátu a vytvoření dvou nezávislých států, přičemž Jeruzalém by se dostal pod mezinárodní správu a oba státy by tvořily hospodářskou unii. Valné shromáždění OSN tento návrh 29. listopadu 1947 přijalo.

Arabové rozhodnutí OSN důrazně odmítli a ihned zahájili útoky na židovské osady. Britové, kteří se z Palestiny stahovali velmi neochotně sice Araby proti Židům zvýhodňovali (Arabskou legii dokonce vedl britský důstojník), díky ilegálnímu vyzbrojování a malé koordinaci jednotlivých arabských vojenských frakcí se však Židé dokázali těmto útokům nezřídka ubránit. Židé se snažili zejména o ubránění celé oblasti, kterou jim přiřkla rezoluce OSN, v čemž jim pomohly i československé dodávky zbraní v dubnu 1948.

Úspěchy židovských vojáků zejména v Galileji vyděsily arabské obyvatele, již začali masově opouštět své domovy. Část Židů dokonce Arabi zastráhovala zcela cíleně, aby je donutila k odchodu z území budoucího židovského státu. Odcházející britská vojska se nijak nesnažila tuto „nevyhlášenou válku“ nějak mírnit, ačkoli při ní docházelo i k masakrům židovského i arabského civilního obyvatelstva.

Když 14. května (tedy den před vypršením britského mandátu v Palestině) britští vojáci opustili Jeruzalém, rozhodlo se židovské vedení vyhlásit nezávislost. Slavnostní Prohlášení nezávislosti přečetl v 16 hodin v Tel Avivu David Ben Gurion. Mezinárodního uznání se Státu Izrael vzápětí dostalo od USA i SSSR. ^[13]

Obr. 3. King David Hotel po explozi

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

	Celkově	muslimové	Židé	křesťané	ostatní
1922	752 048	589 177 (78%)	83 790 (11%)	71 464 (10%)	7 617 (1%)
1931	1 036 339	761 922 (74%)	175 138 (17%)	89 134 (9%)	10 145 (1%)
1945	1 764 520	1 061 270 (60%)	553 600 (31%)	135 550 (8%)	14 100 (1%)

Tab. 1. vývoj populace v britském mandátu Palestina

[převzato ze zdroje číslo [4]]

2 VÁLKA ZA NEZÁVISLOST A VZNIK IZRAELE

Jelikož se Spojené království domnívalo, že by implementace Plánu OSN na rozdělení Palestiny, z jeho strany, poškodila anglo-arabské/muslimské vztahy, rozhodlo se pro stažení se z území Mandátu bez spolupráce podle rezoluce OSN, která požadovala, aby Britové předali pozvolna kontrolu nad Mandátem OSN. Datum stažení bylo naplánováno na srpen 1948, avšak nakonec byla evakuace dokončena již v květnu 1948. Po evakuaci pokračovali Britové v zadržení bojeschopných Židů na ostrově Kypr až do března 1949.

Boje začaly již před britským odchodem. Odhady počtu bojovníků na obou stranách se liší u jednotlivých historiků a nutno dodat, že v počátečních fázích konfliktu byli bojovníci především dobrovolníci. Počet vojáků nebyl z počátku statisticky monitorován, ale s pokračováním konfliktu se tento počet zvyšoval. Neexistují žádné věrohodné údaje o počtu palestinsko-arabských bojovnících, jejichž počet se pravděpodobně pohyboval kolem 10 tisíc. V květnu 1948 se počet bojovníků jižně pohyboval okolo 30 tisíc.

Poslední britské jednotky opustily Haifu 14. května 1948 a Židovská národní rada, pod vedením Davida Ben Guriona, vyhlásila v souladu s Plánem OSN na rozdělení OSN, vznik Státu Izrael. Nově vzniklý stát byl bezprostředně uznán americkým prezidentem Harry S. Trumanem, jehož o několik hodin poté následoval sovětský premiér Josef Stalin. Naproti tomu členové Ligy arabských států (Egypt, Zajordánsko, Sýrie, Libanon a Irák) odmítli rozhodnutí plánu OSN a vyhlásili nově vzniklému státu válku. Vyhlásili právo na sebeurčení palestinských Arabů nad celou Palestinou a vyčíslili, že čtvrt milionu Arabů opustilo Palestinu kvůli „sionistické agresi.“ Saúdská Arábie a Jemen rovněž vyslali své jednotky, aby podpořily tuto invazi.

Na severní frontě blokovala syrská armáda Deganiju. Jordánská Arabská legie, vedená britskými důstojníky, se zdržela invaze do vlastního Izraele a zaměřila se na okupování Západního břehu a Východního Jeruzaléma. Iráčani se drželi v oblasti sousedící se současným západním břehem. Na jižní frontě se silám Hagany podařilo zablokovat invazi egyptských armád v oblasti Ašdodu a jednotky Irgunu zastavily Egyptany v sousedství Jeruzaléma.

29. května 1948 iniciovalo Spojené království rezoluci RB OSN č.50, která vyhlásila embargo na dovoz zbraní do této oblasti. Toto embargo bylo nicméně porušeno Československem. Tento krok se ukázal jako zásadní v této Válce o nezávislost a umožnil Izraelcům zastavit a posléze odrazit útok nepřátelských armád u mostu Gešer ad Halom.

Počátkem června vyhlásilo OSN měsíční příměří. V tomto období začalo do Izraele přicházet velké množství židovských imigrantů, z nichž mnozí byli veteráni Druhé světové války a přeživší Holocaustu, aby se zapojili do nově vzniklých Izraelských obranných sil (IOS). Když došlo k obnovení bojů, Izrael již nad ostatními armádami vedl.

V březnu 1949, po mnoha měsících bojů, bylo uzavřeno trvalé příměří, které určilo vnější izraelské hranice, které vešly ve známost pod názvem Zelená linie. Po vyhlášení příměří propustilo Spojené království více než 2 tisíce Židů internovaných na Kypru a uznala existenci Státu Izrael. Izrael byl, po skončení války 11. května 1949, přijat jako člen OSN.

Tato izraelská Válka o nezávislost si vyžádala doposud nejvíce obětí v historii státu. Z celkové židovské populace zhruba 650 tisíc obyvatel, bylo během bojů zabito 6 tisíc mužů a žen, včetně 4 tisíc vojáků armády. Přesné počty arabských ztrát nejsou známy, avšak odhady mluví o 10-15 tisících.

Podle statistik OSN opustilo Izraelem ovládaná území v letech 1948-1949 na 711 tisíc palestinských Arabů. Na základě studií v izraelských archivech zjistil Benny Morris, že hlavní příčinou tohoto exodu byly vojenské útoky Hagany a izraelské armády. Rovněž potvrdil dřívější odhalení, že během prvního příměří pokračovala armáda v rámci operací Dani a Hiram v masivním vyhánění Arabů. Tyto Morrisovy závěry jsou historiky a badateli všeobecně akceptovány. Morris však rovněž dodal, že exodus byl způsoben válkou a ne plány, avšak podle něj stále existuje polemika, zda existoval či neexistovala oficiální nebo neoficiální politika, jež by za tímto vyháněním stála.

Jako důsledek této války a vzniku Státu Izrael muselo několik set tisíc Židů opustit arabské země a většina z nich byla repatriována v Izraeli.

Na konci války Egypt anektoval Pásmo Gazy a Jordánsko anektovalo Západní břeh a východní Jeruzalém, včetně Starého města. Jelikož Egypt i Zajordánsko sledovali jiné zájmy, nedošlo ke vzniku samostatného arabsko-palestinského státu, jak se mělo stát podle Plánu OSN na rozdělení Palestiny. Arabští uprchlíci, kteří opustili západní Palestinu a utekli do sousedních arabských států a byli ubytováni v uprchlických táborech a bylo jim odmítnuto právo na občanství daných států, v nichž se nacházeli.^[13]

3 VÝVOJ OBDOBÍ 1949-1967

Po skončení první izraelsko-arabské války se struktura obyvatelstva na území bývalého mandátu Palestina značně změnila. Po útěku, nebo vyhnání zbylo původních palestinských Arabů na území asi něco okolo 100 tis. Židovská populace, v důsledku velmi zvýšeného přistěhovalectví roku 1949, převládala a dokonce přesáhla 1 milion obyvatel.

Nový přistěhovalci do Izraele byli většinou Židé z východní Evropy, menší část z arabsko-muslimských zemí-Maroka, Egypta, Tuniska, Iráku, Iránu a Jemenu, kde do té doby žily velké Židovské komunity.

3.1 Období padesátých let

Vývoj Izraele v prvních letech jeho novodobé existence byl značně bouřlivý. Během roku 1949 došlo sice k uvedenému podepsání příměří s Libanonem, Egyptem, Jordánskem a Sýrií, avšak válečný stav s těmito zeměmi neskončil a také vnitropolitická situace byla značně napjatá. V prvních volbách zvítězili labouristé sdružení ve straně Mapaj (zkratka pro „Dělnickou stranu Izraele“). Prvním premiérem Izraele se stal David Ben Gurion a prvním prezidentem Chajim Weizmann. Nejsilnějším článkem opozice se stala formace Chérut (bývalý Irgun) pod vedením Menachema Begina. Všichni tedy nejvýznamnější představitelé předstátních sionistických hnutí.

Obr. 4. první prezident Izraele Chajim Weizmann

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [14]]

Následující léta byla svědky celé řady krizí. Izraelské hospodářství se nacházelo v neutěšeném stavu a kvetl černý trh. Spory revizionistů s labouristy se přetransformovaly do nového politického prostředí. V srpnu 1949 byl odvrácen atentát na premiéra Ben Guriona a členy jeho vlády. V roce 1951 byl v jordánské části Jeruzaléma zavražděn jordánský král Abdalláh I. Arabský atentátník patřil mezi odpůrce tajných jordánských vyjednávání s Izraelci. Zanedlouho propukly vážné spory nejen mezi vládou a opozicí, ale přímo ve vládnoucí levici. V jejich důsledku odstoupil Ben Gurion v roce 1953 z úřadu premiéra. Vystřídal ho jeho politický soupeř Moše šaret (1894 - 1965). Po dvou letech se ale Ben Gurion do premiérského křesla vrátil v důsledku tzv. Lavonovy aféry (1954). Ta byla velkým neúspěchem izraelských tajných služeb v Egyptě, které se pokusily násilím narušit egyptsko-americké vztahy. Několik izraelských tajných agentů bylo v jeho důsledku odsouzeno v Egyptě k trestu smrti.

Situace palestinských uprchlíků byla v padesátých letech velmi vážná. Izrael jim neumožnil návrat a navíc jich sousední arabské země začaly nezřídka zneužívat k dosažení svých cílů, aniž by jim skutečně pomohly. S výjimkou Jordánska nebyla palestinským uprchlíkům nikde dána možnost získání občanství. Relativně slušného chování se jim dostalo ještě v Sýrii, naopak s velmi špatnými podmínkami se museli potázat uprchlíci v Libanonu. Egyptané zakládali ozbrojená komanda tzv. fidajínů a začali je vysílat k přepadům do Izraele.

To mělo za následek mnoho obětí a tvrdé izraelské odvety nejen proti utečeneckým táborem, ale i proti egyptským základnám. Izraelci vytvořili pro potlačení aktivit fidajínů speciální „komando 101“ vedené mladým důstojníkem Arielem „Arikem“ Šaronem.

V roce 1956 následovala na Blízkém východě suezská krize známá také jako sinajský konflikt. Předcházela mu skutečnost, že se v Egyptě dostal k moci Gamal Abdel Násir (1918 - 1970), velký kritik Izraele a západoevropských mocností. Egypt následně uzavřel pro izraelské lodě strategickou Tiranskou úžinu oddělující Arabský záliv od Rudého moře. Izraelský přístav Ejlát tak zůstal odříznut od okolního světa. Násir si navíc znepřátelil Brity a Francouze tím, že znárodnil Suezský průplav. Tyto události vyústily ve společnou reakci Velké Británie, Francie a Izraele. Operace začala 29. října 1956 a byl při ní dobyt Sinajský poloostrov a pásmo Gazy. Zlikvidováno bylo rovněž několik základen fidajínů a znovu byl zprovozněn i přístup do Ejlátu. V průběhu války však došlo k tragickému omylu, který ještě více poškodil vztahy mezi izraelskými Židy a Araby. Izraelská pohraniční politika

totiž postřílela 43 obyvatel vesnice Kafr Kásim, kteří netušili, že byl vyhlášen zákaz vycházení. Zodpovědní izraelští vojáci byli sice následně obviněni z vraždy a uvězněni. Ale v roce 1959 byli prezidentem omilostněni.^[4]

3.2 Vznik organizací pro osvobození Palestiny

Palestinští uprchlíci roztroušení v okolí své bývalé domoviny, navíc v prostředí poznamenaném četnými mezi arabskými spory, nebyli po dlouhou dobu schopni artikulovat své požadavky. Postupně však jejich politické formování dostávalo více institucionalizovanou podobu. Vznikaly různé organizace civilního i militantního charakteru, případně kombinované skupiny. Nejznámější z nich se stala Organizace pro osvobození Palestiny.

3.2.1 Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) (1964)

Roztroušení palestinští uprchlíci si po skončení 1. války začali uvědomovat potřebu organizovat se a jednotně artikulovat své zájmy. Z tohoto uvědomění začaly vznikat nejrůznější exilové občanské a militantní organizace, z nichž nejvýraznější byla OOP. Za datum vzniku OOP se považuje 28. května 1964. Prvním předsedou OOP se stal Ahmad Šuqajrí (1918 - 1980), jenž proslul zejména výrokem, že je třeba "zahnat židy do moře".

3.2.2 Vznik organizace Fatah (1965)

Organizace Fatah (v překladu "Dobítí") byla založena roku 1965 a fungovala zprvopočátku mimo struktury OOP, ale brzy po svém vzniku se k ní připojila a stala se její nejvýznamnější frakcí, někdy též označována jako ozbrojené křídlo OOP.

Její zakladatelem byl Mohammed Jásir Abdal-Raúf Kudwa Al-Husajní, vystupující pod pseudonymy Jásir Arafat či Abu Almar, jemuž se o několik let později podařilo vstanout v čele OOP a pod jehož vedením se palestinská organizace dostala do podvědomí světové politiky. OOP pod silným vlivem Fatahu vybudovala významné civilní křídlo, tzv. Palestinskou národní radu (PNR), již je v podstatě možné chápat jako palestinský exilový parlament. Palestinská rada má na starosti budování politické a sociální struktury vně organizace a je oficiální politickou reprezentací OOP. Pod Fatah dále spadá ozbrojené militantní křídlo, podnikající četné ozbrojené útoky chápány na jedné straně jako

partizánský odboj nutný pro osvobození Palestiny, na straně druhé jako útoky radikální teroristické organizace.

3.2.3 Další významné odštěpné frakce OOP

Lidová fronta pro osvobození Palestiny (LFOP) – pod vlivem arabského nacionalismu v kombinaci s marx-leninismem a maoismem.

Lidová fronta pro osvobození Palestiny (LFOP) – radikálně levicová vojensko-teroristicky zaměřená organizace.

Organizace Abů Nidala – čistě teroristická organizace, zodpovědná za mnoho teroristických útoků po celém světě.

Arabská osvobozenecská fronta (AOF), Organizace Černého září, Palestinské osvobozenecská fronta (POF) a další.

3.3 Šestidenní válka

Z mezinárodněpolitického hlediska nebyla v 50. a 60. letech pozice Izraele v regionu vůbec jednoduchá, neboť postrádal ve svém okolí spojence. Na druhou stranu byly po Suezské krizi okolní arabské státy na delší dobu paralyzovány vzájemnými konflikty. Ostře protiizraelský postoj zastával hlavně Násirův Egypt a jeho spojenec ve Sjednocené arabské republice, Sýrie, které v roce 1966 vytvořily válečnou alianci. Obě tyto země také měly silné vazby se sovětským blokem. Naopak více na Západ orientované Jordánsko (či spíše jeho panovník) a zároveň sok Egypta v arabském světě tak jednoznačný postoj k Izraeli nesdílelo. Ani Libanon, ve kterém byli výraznou složkou obyvatelstva prozápadní křesťané, nepůsobil zdaleka tak agresivně jako Sýrie a Egypt.

Obr. 5. skupina Izraelských vojáků během šestidenní války

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [15]]

V druhé polovině 60. let však začaly aktivity arabských států vzbuzovat obavy Izraele. Z Golanských výšin syrská armáda ostřelovala izraelské území a došlo zde i k leteckým bitvám Izraelců se syrskými MiGy. Nejednalo se jen o Časté syrsko-izraelské potyčky na Golanech. V květnu 1967 vymohl Násir na generálním tajemníkovi OSN U Thantovi (1909 - 1974), aby byly ze Sinaje staženy jednotky UNEF. Egypt začal vzápětí zvyšovat koncentraci své armády na poloostrově. Ve stejnou dobu také obnovil blokádu Tiranské úžiny. Z izraelského pohledu bylo alarmující, že k Egyptu se nakonec, i přes zmíněnou rivalitu, připojily Jordánsko a Irák.

V oblasti se stupňovalo už tak dost silné napětí a začalo být zřejmé, že další izraelsko-arabská válka je nevyhnutelná. Zůstávalo však otázkou, kdo zaútočí první. Izraelský ministr zahraničí Abba Eban (1915 - 2002) odcestoval do Washingtonu, aby zjistil, jaký bude americký postoj ke konfliktu v případě vypuknutí války. Za této situace došlo údajně k vůbec prvnímu použití „červeného telefonu“ mezi Moskvou a Bílým domem. Sovětský svaz údajně poté Násirovi sdělil, že si nepřeje, aby to byl právě Egypt, který zaútočí první a rozpoutá válku na Blízkém východě.

Za této situace byla v Izraeli vytvořena Vláda národní jednoty, ve které se poprvé setkali labouristé i pravice. Ministr obrany Moše Dojan (1915-1981) a náčelní štábu Jicchak Rabin (1922-1955) se stali hlavními autory tzv. preemptivního úderu proti sousedním arabským zemím (s výjimkou Libanonu).

Válka začala 5. června 1967 překvapivým izraelským vzdušným útokem. Téhož dne Izraelci zničili bleskovými nálety velkou část egyptského, syrského, jordánského a iráckého letectva (více než 400 letadel). V situaci, kdy se Izraelci stali pány vzdušného prostoru byla nejen narušena bojová morálka arabských států, ale izraelské vítězství bylo na dosah. Následoval pozemní konflikt s Jordánskem na Západním břehu. Násir totiž klamně informoval jordánského krále o porážce izraelského letectva, v důsledku čehož Jordánsko zaútočilo. Bylo však bleskově odraženo. V zápětí byl dobyt celý Západní břeh včetně Araby osídleného Východního Jeruzaléma a dalších velkých arabských měst, jako je Ramalláh, Hebron či Betlém. Izrael dobyl rovněž egyptské pásmo Gazy a celý Sinajský poloostrov. Na severu byli poraženi Syřané na Golanských výšinách a izraelská armáda se dostala do blízkosti Damašku. Podle délky průběhu bojových operací se konfliktu začalo přezdívat šestidenní válka.

Během války došlo k incidentu, při kterém zaútočilo izraelské letectvo a torpédové čluny na americkou špionážní loď USS Liberty, která se však nacházela v mezinárodních vodách. Při útoku zahynulo 34 Američanů a celá akce vyvolala mnohé kontroverze. I přes tuto událost se některé arabské státy začaly domnívat, že izraelský útok byl podniknut ve spolupráci s USA a Velkou Británií.

Válka skončila velkým vojenským vítězstvím Izraele dosaženým navíc za relativně malých ztrát (padlo 777 vojáků), přičemž hlavně egyptské ztráty se počítaly na desetitisíce. Izrael dobyl území třikrát větší, než byla jeho dosavadní rozloha. Zvlášť obsazení Starého města v jordánském Východním Jeruzalémě, kde se nachází Zed' nářků, Chrámová hora a další posvátná místa judaismu, způsobilo vlnu euforie a nacionalismu mezi mnohými Židy v Izraeli i v diaspoře. Hlavně pak náboženští sionisté interpretovali vítězství v Šestidenní válce jako zázrak, Boží znamení přiblížení se konečného Vykoupení židovského lidu. Důsledkem tohoto nadšení byla velká přistěhovalecká alija do Izraele.

Mnoho izraelských Židů však začalo zároveň tušit, že dobytá území nemusí v budoucnu přinést Izraeli jen výhody. Vývoj jim dal za pravdu. Následující spory s Palestinci totiž byly do značné míry právě důsledky Šestidenní války. Izraelsko-arabský i izraelsko-palestinský konflikt získaly novou dimenzi. Skončila etapa „malého Izraele“ v hranicích z let 1949- 1967 a začala etapa budování „velkého Izraele“, rozšířeného o obsazená území. Právě ta se stala středobodem následného izraelsko-palestinského konfliktu a jsou jimi dodnes.^[3]

3.4 Důsledky Šestidenní války

I pro Šestidenní válku si strany konfliktu vytvořily svérázné interpretace. Izraelská by se dala shrnout do tvrzení o zoufalé obranné válce, která takřka zázrakem vložila do izraelských rukou obrovská území". Zároveň také vznikl mýtus o neporazitelné izraelské armádě a neschopných arabských vojscích. Oproti tomu palestinská interpretace by se dala označit za „bezuzdnou izraelskou agresi vůči arabskému světu, kdy vůdcové arabských zemí, hlavně Egypta, Sýrie a Jordánska padli do pasti nastražené Izraelem, aby ten ukořistil to, co ještě zbylo z původní Palestiny.

Samotná Šestidenní válka se může jevit - i přes různé kontroverze - z pohledu Izraele pochopitelná. Jeho ohrožení ze strany sousedních arabských států bylo skutečně velmi vysoké. Preemptivní úder byl z pragmatického hlediska a nejsnadnějším a nejúčinnějším řešením a to i přesto, že nebyl v souladu s mezinárodním právem. Nejen v arabském světě si však Izrael svým počínáním získal nálepkou agresora. I důležitý spojenec - Francie - se po roce 1967 od Izraele odvrátil; De Gaulle uvalil na Izrael zbrojní embargo, argumentující „izraelskou agresi proti arabským sousedům“. To Izraeli umožnilo partnerství se Spojenými Státy.

V otázce šestidenní války a jejich důsledků se začala výrazně angažovat OSN. Již v průběhu konfliktu vyzvala Rada bezpečnosti k ukončení bojů. Po válce rozhodla o stálé přítomnosti pozorovatelů pověřených dohledem na dodržování příměří v oblasti Golanských výšin a Suezského průplavu. Následnou rezolucí č. 242 (1967) z 22. listopadu 1967 definovala Rada bezpečnosti OSN podmínky na století míru na Blízkém východě.

Klíčovými body této rezoluce tedy bylo stažení Izraelců z území okupovaných během Šestidenní války a vzájemné respektování svrchnosti a územní celistvosti všech států v této oblasti. Rezoluce také zjevně apelovala na Egypt v souvislosti s bloádou úžin do Rudého moře, aby bylo do tohoto porušování mezinárodního práva upuštěno. Byla zde rovněž vyjádřena nutnost spravedlivého řešení otázky uprchlíků (palestinských) a klíčový princip „území za mír“

Rezoluce 242 se stala brzy notoricky známou, neboť byla „zaklínadlem“ všech pozdějších mírových aktivit na Blízkém východě. Z pragmatických důvodů ji však členské státy OSN na Blízkém východě často buď vůbec nerespektovaly, nebo si rezoluci interpretovaly způsobem, který jim vyhovoval.

Obr. 6. Území obsazená Izraelem během šestidenní války

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [15]]

4 SEDMDESÁTÁ A OSMDESÁTÁ LÉTA

Po porážce arabských států v Šestidenní válce se vztahy Izraele s oslabeným Egyptem neustále vyostřovaly. Násirovu Egyptu se totiž po velké prohře v roce 1967 podařilo velmi rychle vojensky vzpamatovat. Pomohly mu nejen mohutné dodávky zbraní ze SSSR, ale i stovky sovětských poradců. V letech 1967-1970 proběhla tzv. opotřebovací válka Izraele s Egyptem. Nejednalo se o konvenční vojenský konflikt, ale spíše zdlouhavou a vyčerpávající sérii menších bojů, ve kterých se Egypt pokoušel dobýt zpátky poloostrov Sinaj. Izrael se v této situaci začal ještě více obávat nejen přenesení studené války na Blízký východ, ale i přímého konfliktu se Sovětským svazem.

Za začátek opotřebovací války bývá označován 21. říjen 1967, kdy Egyptané potopili izraelský torpédoborec Ejlát. Proti izraelským letadlům začaly vzlétat stíhačky MiG-21 se sovětskými piloty. V této situaci došlo ze strany Spojených států k jednání o ukončení izraelsko-egyptského sporu, který prezentoval americký ministr zahraničí William Rogers (1913-2001). Tzv. Rogersův plán vyzval Egypt ke klidu zbraní a k izraelskému stažení ze Sinaje, což se ukázalo pro obě strany jako nepřijatelné. O mírovou iniciativu se pokusil též jordánský král Husajn. Jeho plán se dotýkal více izraelsko-palestinského sporu.

Obsahoval návrh na vytvoření autonomního Palestinského státu na Západním břehu a v Gaze, který by byl federativně spojen s Jordánskem, Rovněž tento plán byl zamítnut Izraelem i USA.

V době opotřebovací války došlo k výměně vládnoucích elit v obou zneprátelených zemích. V roce 1969 zemřel izraelský premiér Lévy Eškol a jeho nástupcem se stala Golda Meirová (1898 - 1978). V následujícím roce zemřel na srdeční infarkt také egyptský prezident Násir. Na jeho místo nastoupil jeho blízký spolupracovník Anwar Sadat (1918 - 1981). Ten se zbavil sovětských hospodářských a vojenských poradců a začal Egypt orientovat více prozápadně. Opotřebovací válka se tak postupně zklidnila a v roce 1970 došlo k uzavření dalšího příměří.

V Izraeli dalo vítězství Šestidenní válce a následující události velký impuls domácí politické scéně. Došlo k vytvoření velkého pravicového bloku s názvem Likud („Jednota“), který zaznamenal ve volbách v roce 1973 i přes vítězství levice dobrý výsledek. O čtyři roky později Likud takřka třicetiletou hegemonii levice přerušil a vynesl do čela státu muže s minulostí pravicového radikála – Menachema Begina.

Na pozadí vojenské porážky arabských zemí v Šestidenní válce se ozbrojený boj Fatahu a několika dalších palestinských skupin stal pro arabský svět významným symbolem odporu vůči Izraeli. Po Šestidenní válce začal Arafat ze sousedního Jordánska organizovat guerillové výpady do Izraele. To vyvolalo tvrdé izraelské odvety na jordánské území. Jedno z takových střetnutí s Palestinci se odehrálo 21. března 1968. Oddílům Fatahu se za pomoci jordánské armády podařilo odrazit izraelský útok. Izraelská armáda ztratila 28 mužů a čtyři tanky. Přestože Palestinci měli daleko větší ztráty (128 mužů), Arhatovi se toto zdařilo prezentovat jako výhradně palestinský úspěch. Palestinci toto střetnutí značně velkoryse nazvali Bitvou u Karamene. Stala se z něj legenda a velké propagandistické vítězství.

Arafat se velmi rychle stal objektem zájmu světových médií. V prosinci 1968 byl představen světu na titulní straně časopisu Time a začala éra jeho legendy. Té Arafat napomohl i svým teatrálním vystupováním, když uvedl Palestince na světovou scénu jako entitu, která se aktivně domáhá naplnění svých národních tužeb. V této sekci Arafatovi prakticky už nic nebránilo stát se vedoucí osobností Palestinců. Na zasedání Palestinské národní rady v Káhiře 3. února 1969 byl zvolen předsedou OOP.^[4]

4.1 Černé září roku 1970

Izraelsko-palestinský konflikt přenesený na území Jordánska a stoupající moc OOP vzbuzovaly čím dál větší obavy jordánského krále Husajna. V palestinských uprchlických táborech ztrácely jordánské úřady svou autoritu; ozbrojenci z OOP nosili volně zbraně, útočili na izraelské území bez koordinace s jordánskou armádou, dokonce se pokusili samostatně vybírat daně. V prosinci 1968 se sice podařilo dosáhnout králi s OOP jisté dohody, ta však nebyla příliš dlouho dodržována. Militantní palestinské organizace se postupně stávaly státem ve státě, což byl z jordánského pohledu neudržitelný stav. Do jisté se v těchto chvílích OOP v čele s Arafatem stala protivníkem nejen pro Izrael, ale i pro Jordánsko. Tento fakt jen podpořil pragmatické izraelsko-jordánské vztahy a tajná jednání.

V únoru 1970 vypukly přímo v ulicích Ammánu velké potyčky mezi jordánskými bezpečnostními silami a Palestinci, které měly za následek 300 mrtvých. I život samotného krále Husajna ohrozil atentát. Když pak nechala LFOP na jednom z jordánských letišť vyhodit do vzduchu tři unesená západní letadla, došla králi Husajnovi trpělivost a 16. září 1970 vyhlásil v zemi stanné právo. Následně vypukl vážný a krvavý konflikt. Jordánské

tanky zaútočily na palestinské velitelství v Ammánu a dělostřelectvo odstřelovalo několik uprchlických táborů. Kde měli militanti své základny. O dva dny později se situace ještě víc vyhrotila: Do Jordánska vtrhla pod záminkou ochrany Palestinců syrská armáda. Jakmile však začaly nad jejími tanky nízko přelétávat izraelské bojové letouny, nařídil tehdejší syrský ministr obrany Háfiz Assad (1930 - 2000) stažení vojsk zpět.

Ostatní arabské státy se pokusily vážný vnitroarabský spor uklidnit. Na setkání hlav arabských států v Káhiře se podařilo zprostředkovat schůzku mezi králem Husajnem a Arafatem. O den později, 28. září 1970, přepadla v důsledku komplikovaných jednání egyptského prezidenta Násira srdeční slabost a zemřel.

Palestinsko-jordánské násilí s charakterem občanské války pokračovalo i v následujících měsících. Oslabený Arafat byl sice donucen podepsat dokument, který zrušil palestinské guerillové základny v Jordánsku a nařídil členům radikálních organizací složit zbraně. Členové LFOP a DFOP však tuto dohodu odmítli a naopak prohlásili Jordánsko (spolu s Izraelem) za součást budoucího Palestinského státu. Král vyhlásil zákaz vycházení a začal se zatýkáním vybraných palestinských militantů. V červnu 1971 vyzvaly palestinské radikální organizace (včetně Fatahu) prostřednictvím Rádia Bagdád ke svržení krále Husajna, neboť to byl podle nich „jediný způsob, jak zabránit izraelsko-jordánské mírové smlouvě.“

Jordánská armáda vzápětí obsadila dvě poslední centra palestinských militantů - města Džeraš a Adžlún. Členové některých guerill prohlásili, že raději zemřou, než aby kapitulovali Jordáncům. Někteří se dokonce raději vzdali izraelské armádě. Většina militantů ale uprchla do jižního Libanonu, odkud pokračovali ve svých aktivitách.

Celkový počet obětí událostí palestinsko-jordánskému konfliktu nazývaného Černé září není přesně znám ale odhaduje se na 5 000 - 10 000 životů.

Po Černém září se některé frakce OOP zradikalizovaly a uchýlily se k mezinárodnímu terorismu - únosům letadel, sabotážím, vraždám diplomatů apod. Izrael oproti tomu započal s cílenou likvidací důležitých palestinských osobností. V červenci 1972 mu byl připisován bejrútský atentát na významného palestinského spisovatele Ghasana Kanafániho (1936 - 1972). O dva měsíce později unesli palestinství radikálové z organizace nazvané Černé září na olympiádě v Mnichově část izraelského sportovního týmu. Teroristé požadovali propuštění dvou set Palestinců z izraelských věznic. Když

izraelská vláda odmítla, pokusila se německá policie osvobodit rukojmí násilím. Záchraná akce ale skončila nezdarem - jedenáct izraelských atletů, pět z devíti únosců a jeden německý policista zahynuli. Na smrt olympioniků odpověděl Izrael nekompromisní likvidací palestinských teroristů v zahraničí.^[3]

Obr. 7. Izraelská vlajka na půl žerdi na olympijském stadionu v Mnichově 10. září 1972

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [16]]

4.2 Jomkipurská válka

Úspěchy v šestidenní válce a při integraci okupovaných území vyvolal v Izraeli falešný pocit bezpečí. Váleční hrdinové šestidenní války vstupovali do politiky; důležitým počinem se stalo sjednocení středopravicových stran do Likudu pod vedením generála Ariela Šarona. Samotná armáda však zastarávala a její vedení nabylo jistoty, že Egypt a Sýrie se chystají s pomocí SSSR na novou válku, až ve chvíli, kdy bylo téměř pozdě. Když 6. října 1973 egyptské a syrské vojsko zahájilo útok, Izrael jej zastavil až po několika dnech s velkým vypětím sil a za cenu těžkých ztrát. Nakonec se podařilo pro Izrael nepříznivý vývoj zvrátit a izraelské vojsko začalo pronikat za hranice Sýrie i Egypta. Boje koncem října 1973 utichly a Izrael dokázal uhájit svou existenci, byť za cenu svých obrovských ekonomických škod. Při vyjednávání sehrál zásadní roli americký státní sekretář Henry Kissinger, jenž zprostředkoval egyptsko-izraelskou dohodu i syrsko-izraelskou dohodu o vytvoření nárazníkových pohraničních pásem.

4.2.1 Podlomené sebevědomí

Po válce vznikla komise, jež roku 1974 vydala zprávu, která svalila téměř všechnu odpovědnost za nepřipravenost na válku na armádní důstojníky. Sejmutí odpovědnosti z politiků však vyvolalo pobouření veřejnosti, jež si nakonec vymohla rezignaci premiérky Goldy Meirové. Novým premiérem i předsedou Strany práce se stal Jicchak Rabin.

Výdaje na válku Izrael obrovsky vyčerpaly, bilance zahraničního obchodu se propadla, prudce vzrostl zahraniční dluh a vzrostla také inflace. Vláda reagovala zvýšením daní a omezením státních subvencí, což ovšem vyvolalo vlnu stávek. Tento vývoj aktivizoval palestinské Araby, kteří začali podnikat v Gaze a na Západním břehu bombové útoky proti izraelským cílům. Vzrostla rovněž aktivita Fatahu a LFOP proti izraelským civilistům, na což izraelská armáda odpověděla bombardováním povstaleckých základen v Libanonu. Tyto základny však byly umístěny uvnitř uprchlických táborů, takže při těchto bombardováních zahynulo také mnoho civilistů, což vyvolávalo mezinárodní sympatie vůči OOP, která si stanovila za cíl vytvoření „demokratického světského palestinského státu“. Vůdce OOP Jásir Arafat dokonce mohl vystoupit v OSN, jehož generálním tajemníkem byl tehdy Kurt Waldheim, jenž byl později obviněn z účasti na válečných zločinech během druhé světové války. Roku 1975 OSN vydala rezoluci označující izraelskou správu okupovaných území za „rasistickou“.

Na stranu Izraele se v tomto obtížném mezinárodním postavení jednoznačně postavily Spojené státy, které poskytly Izraeli finanční pomoc. Roku 1975 uzavřelo s Izraelem hospodářskou smlouvu také Evropské hospodářské společenství. Kromě této zahraniční pomoci zvedlo sklíčené izraelské sebevědomí úspěšné osvobození izraelského letadla uneseného palestinskými teroristy roku 1976.

4.2.2 Obrat doprava

Ekonomická krize se však ani ještě několik let po válce nedařilo překonat, státní dluh dále rostl, navíc se množily případy korupce a skandály okolo státních financí. Do jednoho skandálu se zapletl i Rabin, jenž musel roku 1977 rezignovat. Následné předčasné volby přinesly v izraelské politice zásadní obrat – novou vládu sestavil Menachem Begin, vůdce vítězné pravicové strany Likud. Vládní koalici tvořily také náboženské strany, prosazující politiku osadnictví. Begin zprvu prosazoval liberalizaci hospodářství,

pokračující ekonomické problémy a obavy z poklesu popularity jej však odvedly od reformního úsilí k laciným populistickým opatřením.

Ještě před sestavením nové vlády náboženští kolonisté zintenzivnili kolonizaci okupovaných území. Konfiskace arabské půdy nakonec vyvolaly roku 1976 arabskou generální stávkou. Nová vláda zaujala vůči arabským projevům odporu na rozdíl od předchozích levicových vlád nekompromisní postoj a tvrdě je potlačovala. Vláda navíc redukovala pomoc arabskému obyvatelstvu, radikálním Arabům upíralo právo studovat na izraelských univerzitách a intenzivně podporovala židovskou kolonizaci okupovaných území. Tento represivní přístup ovšem palestinské obyvatelstvo ještě více radikalizoval.

4.2.3 S Egyptem mír, vůči Palestincům represe

Prohlubující se ekonomická krize a neúspěch válečného řešení problému přivedl egyptského prezidenta Sadata k zintenzivnění snah o uzavření míru s Izraelem. Vyjednávání začala roku 1977 a skončila roku 1979 podepsání mírové smlouvy Sadatem a Beginem v Bílém domě. Izrael se zcela stáhl ze Sinaje a předal jej Egyptu, který na oplátku přiznal Izraeli právo průjezdu Suezským průplavem i Tiranskými úžinami a zavázal se redukovat počet vojáků na polovinu

Obr. 8. Menachem Begin, Jimmy Carter a Anwar Sadat při vyjednávání míru v Camp Davidu roku 1978.

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Při uzavírání egyptsko-izraelské smlouvy Begin dokázal oddělit problém Sinaje od problému Západního břehu, kde proto mohl dále pokračovat v politice osídlování. Ačkoli proti židovské kolonizaci okupovaných území se ozývaly na vnitropolitické i mezinárodní scéně varovné a kritické hlasy, Beginova vláda od represí vůči Arabům a OOP neustoupila. OOP a další militantní organizace získávaly nyní přívržence nejen v uprchlických táborech v arabských státech, nýbrž také na územích okupovaných Izraelem. Napětí na Západním břehu rostlo, až roku 1982 přerostlo ve vlnu nepokojů a teroristickým útokům ze strany radikálních Arabů i fanatických Židů.^[29]

4.3 Libanonský konflikt (1978)

Palestinské útoky přes severní hranici Izraele vedly k tvrdým izraelským odvetám, při kterých byla bombardována hlavní libanonská centra OOP. V březnu 1978 se osm členů Fatahu vylodilo v Izraeli a povraždilo cestující v autobusu do Tel-Avivu. Izrael následně zahájil rozsáhlou vojenskou operaci s kódovým označením „Litani“. De facto se jednalo o vojenské obsazení jižního Libanonu, přičemž se izraelská vojska zastavila na úrovni říčky Litani. V jejím důsledku bylo v Libanonu zabito 2 000 lidí a 100 000 evakuováno. Rada bezpečnosti OSN následně schválila rezoluci č. 425, která vyzvala Izrael ke stažení vojsk a vytvoření jednotek UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon) pověřených zabezpečováním míru v oblasti. V červnu téhož roku byly tyto jednotky v jižním Libanonu skutečně rozmístěny a Izrael se stáhl zpět.

Kontrolu nad jižním Libanonem si Izrael zachoval i po stažení. Podporoval totiž zdejší Jiholibanonskou armádu (JLA, angl. South Lebanon Army - SLA), vedenou majorem Sa'adem Haddádem (1937 - 1984), příslušníkem řecké ortodoxní církve. Ta měla své pozice vybudovány v dvacetikilometrovém pásu za izraelskou hranicí a chránila Izrael před infiltrátory a ostřelováním. V tomto kontextu je zajímavé, že význačnou část členů tohoto izraelského spojence tvořili šíitští muslimové (často protipalestinští). Situace v oblasti se na čas zklidnila, ale od roku 1981 se začala opět vyhrcovat. Znovu zesílily útoky frakcí OOP na pozice JLA a bylo obnoveno i ostřelování severoizraelských měst, hlavně Kirijat Šmony, Naharíje a některých menších sídel. Izrael podnikal odvetné údery, které často směřovaly proti palestinským uprchlickým táborech, kde měly nejrůznější palestinské frakce své základny. To však nahrávalo vzniku nových skupin, které si dávaly za cíl boj proti Izraeli. Velký impuls zdejšímu dění dala také islámská revoluce v Iránu,

neboť Chomejního režim začal mnohé protiizraelské a protizápadní aktivity velmi podporoval. Za této situace se začalo na scéně libanonského konfliktu formovat hnutí Hizballáh.

4.4 Invaze do Libanonu v roce 1982

Dne 24. července 1981 se podařilo americkému vyjednavaci libanonského původu Philipu Habibovi zprostředkovat v Libanonu křehké příměří. I poté však krvavé incidenty pokračovaly. Radikální ministři v izraelské vládě (hlavně ministr obrany Ariel Šaron) a někteří generálové (především náčelník generálního štábu Rafael Ejtan) vyzývali k vojenskému úderu proti OOP v jižním Libanonu. Jako záminka k němu nakonec posloužil atentát na izraelského velvyslance v Londýně Šlomo Argova (1929-2003) 3. června 1982. Útok na diplomata, který byl při atentátu těžce zraněn, však neprovedla skupina s vazbou na Arafata, ale organizace vedená Arafatovým protivníkem Abú Nidalem. Historik Martin Gilbert uvádí, že tuto informaci Menachem Begin nesdělil ani svému kabinetu.

Hned následující den po atentátu započala vojenská operace „Mír pro Galileu“ (Šalom Ha-Galil) pod vedením ministra obrany Šarona. Armádní skupina o síle 60 000 mužů se dala do pohybu směrem na Libanon. Izraelské letectvo provedlo nálet na velitelství OOP v Bejrútu a izraelské tankové divize pronikly do jižního Libanonu. Došlo také k bojům Izraelců se Syřany, kteří následně utrpěli vážné ztráty. Obsazena byla města Beaufort, Nabatia, Tyros, Sidon a Damúr, přičemž Týros a Sidon byly při útoku těžce poškozeny.

Během invaze dospěli Izraelci k názoru, že nestačí palestinské militanty jen zatlačit čtyřicet kilometrů do vnitrozemí, což byl původní plán, ale že musí být z Libanonu vyhnáni úplně. Byla překročena linie, odkud frakce OOP ohrožovaly Izrael. 11. června 1982 stáli Izraelci před Bejrútem. Ten byl Izraelci ostřelován po deset týdnů, přičemž devadesát procent zdejších obětí byli civilisté. Tyto události vyvolávaly rozhořčení mezinárodního společenství i části izraelské veřejnosti, které vyzývaly izraelskou armádu ke stažení. Velká kritika se snesla na hlavu ministra obrany Šarona, jemuž bylo vyčítáno svévolné jednání bez předchozího souhlasu kabinetu. Mezinárodní společenství se v konfliktu nadále angažovalo mírovými aktivitami. Philipu Habibovi se podařilo situaci v Libanonu znovu zklidnit. Tento Reaganovou administrativou pověřený diplomat také přispěl k rozhodujícímu zlomu ve válce. Podařilo se mu vyjednat stažení Syřanů z Bejrútu, přiměl

Izrael k větší zdrženlivosti a dohodl odchod OOP z Tuniska (které navrhli rovněž Američané). V Libanonu byl také rozmístěn mezinárodní vojenský kontingent složený z amerických, francouzských a italských vojáků. Dne 22. srpna 1982 začalo pod mezinárodním dohledem stahování oddílů OOP po moři. Sám Arafat se tehdy dostal na mušku izraelského odstřelovače, ale na výslovný pokyn izraelské vlády zabit nebyl. Válka byla oficiálně ukončena 1. září 1982. Stála životy 17 825 Libanonců, vesměs civilistů, a 675 izraelských vojáků.

Obr. 9. Izraelské tanky v Libanonu 1982

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [17]]

I po ukončení války však docházelo k násilnostem. Jen krátce po stažení OOP z Libanonu byl zavražděn nově zvolený prezident Libanonu, protiizraelský vůdce falangistů Bašír Džumajil. Jako odpověď obsadila izraelská armáda západní Bejrút. Toho využily jednotky protiizraelských falangistických jednotek vedených Elie Hobajkou (1956-2002), aby se pomstily za smrt svého velitele: 16. září 1982 vnikly do palestinských uprchlických táborů Sabra a Satíla v západním Bejrútu a pobily zde 474 mužů, žen a dětí. Izraelská armáda proti masakrování nezasáhla, ačkoliv to bylo v jejích silách. To vyvolalo znovu vinu odporu nejen ve světě, ale také v Izraeli, kde protestní protiválečné hnutí dostalo výrazný impuls. Na nátlak veřejnosti byla nakonec vytvořena i zvláštní komise k vyšetření okolností masakru.

Násilí v Libanonu však pokračovalo i během 80. let, kdy za ním stálo hlavně hnutí Hizballáh. V dubnu 1983 došlo k bombové explozi na americké ambasádě v Bejrútu (63 obětí), což se stalo jednou z prvních předzvěstí mnohých pozdějších útoků radikálních islamistů na americké cíle všude po světě. V 1983 došlo k teroristickým akcím monstrózních rozměrů zaměřeným proti mezinárodním silám OSN v Libanonu: 23. října 1983 vjel sebevražedný atentátník v nákladním automobilu naloženém pěti a půl tunami trinitrotoluenu do prostoru americké základny v Bejrútu (241 obětí) a o dvacet vteřin později explodovaly bomby i na francouzské základně (58 obětí). V listopadu téhož roku došlo k dalšímu sebevražednému toku. Nákladní automobil najel do prostoru hlavního velitelství izraelské armády v Týru (60 obětí). Při odvetném pokusu o likvidaci duchovního vůdce Hizballáhu ajatolláha Fadlalláha bylo zabito osmdesát lidí, on sám však z nebezpečí vyvázl. Dodnes není jasné, kdo za atentátem stál. Odpovědí Hizballáhu byl únos letadla společnosti TWA, ve kterém byl zabit jeden cestující. Poté se Hizballáh zaměřil spíše na guerillovou taktiku a brání rukojmích, hlavně amerických vojáků. Izrael a spojenecká JLA, které v 80. a 90. letech setrvaly v nárazníkové zóně jižního Libanonu, se však s Hizballáhem potýkaly i nadále. Poslední západní rukojmí byl propuštěn v roce 1991.

Konec 80. let byl v Libanonu dobou pokračujícího politického chaosu. V čele země nestál žádný prezident, zato dvě vlády. Současně v zemi působilo více než čtyřicet militantních organizací. Ke skutečnému ukončení vleklé občanské války nakonec přispěla až aktivita Ligy arabských států. V Saúdské Arábii byla 22. října 1989 podepsána tzv. Taifská dohoda, která pozměnila politický systém země omezením privilegovanosti maronitských křesťanů. Muslimy s nimi politicky zrovnoprávnila. Dohoda také připravila půdu pro odchod okupující syrské armády ze země. Syrské jednotky však odešly z Libanonu až 28. dubna 2005, po devětadvaceti letech. Celkový počet obětí občanské války v Libanonu v letech 1975 - 1989 nelze přesně vyčíslit. Odhady se pohybují mezi čísly 44 000-100 000 životů.

V 90. letech se ještě několikrát obnovily boje Hizballáhu s Izraelem. Došlo k ostřelování severního Izraele kaťušemi i k izraelským úderům na Libanon např. operace „Hrozny hněvu“ v dubnu roku 1996. Jak Hizballáh, tak Izrael zaznamenaly v této době citelné ztráty. Další setrvávání v nárazníkové zóně se stalo pro Izrael neúnosné. V roce 2000 byly na podnět vlády premiéra Baraka izraelské jednotky definitivně staženy a Izraelci Libanon po osmnácti letech opustili. Nárazníkovou zónu poté obsadil Hizballáh a

odchod Izraelců označil za své velké vítězství. Mnoho členů JLA muselo zavčas odejít do exilu v Izraeli, neboť by byli na území ovládaném Hizballáhem vystaveni velkému nebezpečí.

I po izraelském odchodu z Libanonu přetrvaly spory o malé území o rozloze cca 25 km², zvané „farmy Šebá“. Libanon i Sýrie tvrdí, že farmy jsou součástí Libanonu, a tudíž z něj měli Izraelci odejít. Izrael však trvá na tom, že se z Libanonu stáhl kompletně na základě rezoluce Rady bezpečnosti č. 425. Farmy jsou součástí syrských Golanských výšin, což znamená, že mají rovněž status okupovaného území. Stejný názor na tuto věc sdílí i OSN.^[2]

Obr. 10. Izraelská patrola na území farmy Šebá

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [17]]

4.5 Období osmdesátých let

OOP se v tuniském exilu dostala do značné míry do izolace od dění mezi Palestinci doma. Navíc Izrael stále neviděl v této organizaci partnera pro vyjednávání, neboť myšlenka Palestinského státu, což byl hlavní požadavek OOP, nebyla stále přijatelná. Podobný postoj zastávaly v první polovině 80. let i Spojené státy. Americká podpora Izraele však neznamenal stejný postoj ve všech ohledech. Pro Reaganovu administrativu bylo východiskem ze situace „jordánské řešení“ palestinského problému, tedy připojení Západního břehu k Jordánsku. To bylo pro Izrael nepřijatelné, neboť židovský stát se

nehodlal vzdát Západniho břehu. Ani vnitropolitická situace v Izraeli nenahrávala kompromisům, spíše naopak. Léta po libanonském tažení byla poznamenána velkou inflací (400%) a nezaměstnaností, neboť válka v Libanonu spolykala obrovské peníze. Na zasedání vlády 28. srpna 1983 zcela nečekaně rezignoval Menachem Begin na post premiéra. Toto své rozhodnutí nikdy nezdůvodnil, nicméně bylo přičítáno jeho špatnému zdravotnímu stavu a nedávnému úmrtí jeho manželky. Prezident Chajim I ferzog (1918-1997) pověřil sestavením nové vlády Jicchaka Šamira (1915) z Likudu. Izraelským premiérem se stal další muž s minulostí pravicového radikála. Na rozdíl od Beginna nebyl tento muž ochoten prakticky k žádným ústupkům vůči Arabům. Když dříve působil ve vládě premiéra Beginna jako ministr zahraničí, odmítl v roce 1979 mírovou smlouvu s Egyptem. Za Šamira rovněž zintenzivnila výstavba osad na okupovaných územích, což bylo zcela v souladu s jeho ideou anexe okupovaných území.

Ve volbách v roce 1984 sice zvítězila Strana práce, ale jejímu šéfovi Peresovi se v rozdrobeném parlamentu nepodařilo zajistit podporu vlády. Byla vytvořena vláda národní jednoty, přičemž strana práce uzavřela značně neobvyklou politickou dohodu s Likudem o rotaci na postu předsedy vlády. Dva roky měl být premiérem Šimon Peres, dva roky Jicchak Šamir. První na řadě, Peres, se sice pokusil se o jednání s Palestinci, ale rázně odmítal přímé kontakty s OOP.

V roce 1985 také došlo k dohodě mezi OOP a Jordánskem o možném budoucím vyřešení blízkovýchodního konfliktu. Arafat se s Husajnem shodli na palestinsko-jordánské konfederaci, přičemž hlavou tohoto útvaru měl být jordánský král a hlavním městem palestinské části Východní Jeruzalém. Izrael by se stáhl z okupovaných území výměnou za mír. Za tímto účelem se měla konat mírová konference zprostředkovaná OSN, na které by OOP vystupovala jako právoplatný zástupce Palestinců. Ve stávající mezinárodněpolitické konstelaci však neměl tento plán příliš šancí na úspěch. Americkou a izraelskou nechť k jednání s OOP však nesdílela západní Evropa. Dokonce i největší spojenkyně Ronalda Reagana-britská premiérka Thatcherová - byla ochotna setkat se s členy Fatahu.

Tyto předzvěsti možného uznání OOP a nastartování mírového procesu velice popudily jak radikální skupiny odštěpené od OOP, tak Izrael. Poté, co v srpnu 1985 zavraždili členové palestinského teroristického komanda Síla 17 tři Izraelce na Kypru, zaútočilo izraelské letectvo na tuniské sídlo OOP. Přestože při náletu zahynulo přes

padesát lidí, včetně několika Tunisánů, Jásir Arafat, který byl právě na ranním joggingu, opět o vlásek unikl smrti. Spojené státy tuto akci schválily, ale Západní Evropa i arabský svět v ní viděly snahu překazit možná mírová jednání. Americký souhlas s náletem pobouřil zvláště Tunisko, které právě na žádost Washingtonu poskytlo OOP exilové sídlo.

Palestinská osvobozenecská fronta (POF) využila tuniského bombardování jako záminku pro pomstu. V říjnu 1985, údajně bez Arafatova vědomí, přepadla italskou výletní loď Achille Lauro. Na ní teroristé zabili jednoho z pasažérů, amerického Žida Leona Klinghogera upoutaného na invalidní vozík. Tento incident velmi uškodil OOP a dodal argumenty jejím kritikům (hlavně Izraeli a USA) a ještě víc zkomplikoval možnost mírových jednání. OOP se tak ocitla mimo hru a sám Arafat byl opět obviňován buď přímo z terorismu, nebo v lepším případě z neschopnosti zabránit mu.

Šimon Peres se ještě pokusil zahájit mírová jednání s Jordánskem a Marokem. Pro Jicchaka Šamira, který na základě rotačního principu nastoupil na konci října 1986 do izraelského premiéřského křesla, nebyly podobné aktivity rozhodně prioritou.^[1]

Obr. 11. výletní italská loď Achille Lauro v roce 1985

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [18]]

4.6 První intifáda

Po Šamirově nástupu k moci vzrůstalo napětí na okupovaných územích. Během roku 1987 došlo k mnoha krvavým incidentům, za nimiž stály jak radikální palestinské skupiny, tak izraelská armáda či židovští osadníci. Při dvacátém výročí Šestidenní války vypukly závažné nepokoje na Západním břehu a v Gaze.

K polarizaci situace přispěla nejen vzrůstající nezaměstnanost mezi Palestinci, ale také neschopnost OOP a arabských států skutečně hájit jejich zájmy. Život prostých Palestinců na Západním břehu a v pásmu Gazy byl poznamenán četnými komplikacemi, mj. složitým systémem pohybu mezi palestinskými městy vázaným na různá povolení, mnohahodinovým čekáním na kontrolních stanovištích (tzv. checkpointech) a občas i přezíravým chováním vojáků vůči nim a různými represemi ze strany Izraele (masové zatýkání, bourání domů, deportace apod.). Nejvíce ale zkomplikovala život Palestinců politika výstavby židovských osad, jejímž velkým zastáncem byl právě premiér Šamir. Ještě v 70. letech přitom osady nepředstavovaly výraznou komplikaci izraelsko-palestinských vztahů. Ty první totiž vznikaly v oblastech relativně řídké osídlených Palestinci. Mezi lety 1967-1977, tedy v období levicových vlád, se na izraelských územích ročně usazovalo průměrně 770 židovských osadníků. V osmdesátých letech se však z osad stal fenomén, neboť v mezidobí 1978 - 87, kdy byl většinou u moci Likud, toto číslo vzrostlo na 5 960 osadníků ročně.

Nejen mezi Palestinci, ale i mezi osadníky zapustilo kořeny množství radikálních skupin. V 80. letech byl patrný vzestup protiarabských aktivit v řadách izraelské radikální pravice i teroristických skupin. Jedna z nich - Židovské podzemí - se v roce 1984 pokusila vyhodit do povětří mešity na Chrámové hoře v Jeruzalémě. Útok na poslední chvíli zmařila izraelská tajná služba. Na podzim téhož roku vypálil mladý izraelský extremističtí protitankovou střelou na arabský autobus v Jeruzalémě. V červenci 1984 uspěli extremisté také v parlamentních volbách. Do parlamentu se dostala ultrapravicová strana Kach!, v jejímž čele stál rabín Meir Kahane (1932-1990).

Nepokoje v létě 1987 byly předzvěstí daleko tragičtějších událostí, které se odehrály na podzim. V říjnu 1987 zabili izraelští vojáci sedm Palestinců z Gazy, o nichž se domnívali, že jsou členové teroristických skupin, a několik dní nato židovský osadník

zastřelil ze zálohy palestinskou šolačku. Na tyto akce odpověděli Palestinci rovněž násilím a nepokoji

Napětí se vystupňovalo po silničním incidentu 9. prosince 1987, při kterém byli zabiti čtyři obyvatelé uprchlického tábora Džabalija v pásmu Gazy. Palestinci se domnívali, že je izraelský řidič zabil úmyslně. To se stalo rozbuškou pro lidové povstání nazvané intifáda (arab. „povstání“). Vlna protestů a násilí se rychle rozšířila i na Západní břeh.

I když se Arafat později snažil intifádu prezentovat jako dílo OOP, ve skutečnosti vypukla do značné míry spontánně a palestinské vedení v Tunisku jí bylo v první chvíli dokonce zaskočeno. Pro intifádu se staly charakteristické hlavně palestinské demonstrace a nepokoje, vrhání kamenů, molotovových koktejlů a někdy i používání lehkých zbraní. Těžké zbraně a sebevražedné útoky nebyly pro první intifádu příznačné.

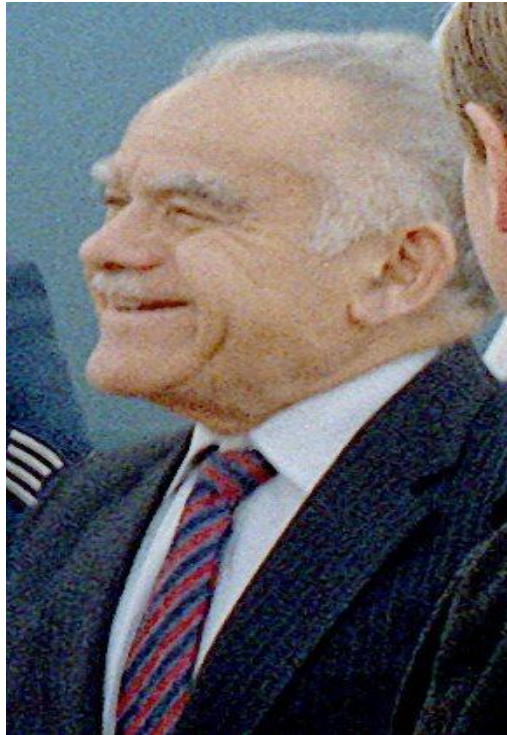
Obr. 12. žena vrhající kámen při první intifádě

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [17]]

Izrael nebyl na podobné povstání vůbec připraven a zareagoval bez jednotného plánu, ale o to tvrději. Armádním jednotkám přicházely nejednotné povely, které byly různě interpretovány. Nedostatečný počet policejních jednotek suplovala armáda, ta však nebyla na potlačování nepokojů vůbec vycvičená a počínala si neadekvátně. V důsledku toho se stupňovaly palestinské ztráty, které pak povstání dále přižívovaly. Raněných bylo mnoho na obou stranách, mrtví však byli v drtivé většině na palestinské straně. Tehdejšímu ministru obrany Jicchaku Rabinovi je připisována věta: „Budeme jim lámat kosti“. I když Rabinova žena po jeho smrti tato slova popřela, jisté je, že za jeho následníka na postu ministra obrany Moše Arense (1925) palestinské ztráty poklesly. Někteří izraelští vojáci a důstojníci byli postaveni za své brutální chování před vojenský soud. Židovští osadníci, kterých se mezi Izraelci dotkla intifáda nejvíc, však žádali ještě tvrdší akce a organizovali vlastní ozbrojené milice.

Někteří palestínští obchodníci také začali uplatňovat nenásilnou formu protestu a bojkotovali izraelské zboží, případně odmítli platit daně. Následná izraelská protiopatření ještě víc oslabila už tak dost chabou palestinskou ekonomiku. Mnoho rodin se ocitlo na pokraji životní katastrofy. Docházelo ke vzájemným potyčkám mezi některými palestinskými skupinami a krutě byli trestáni lidé, kteří spolupracovali (či jen upadli do podezření ze spolupráce) s Izraelem. Intifáda se však neustále protahovala a izraelská veřejnost k ní začala být otupělá. Oproti válce v Libanonu se nekonaly žádné masové demonstrace, došlo však opět k aktivizaci izraelské radikální pravice i mírových hnutí, hlavně Šalom Achšav.

Ukončení první intifády není možné jednoznačně označit konkrétním datem. Často bývá uváděn termín podepsání smlouvy z Osla v roce 1993. Podle organizace B'Tselem bylo v konečném důsledku v tomto období izraelskou stranou (tedy vojáky a osadníky) usmrceno celkově 1162 Palestinců. Další blíže nespecifikovaný počet Palestinců zahynul rukama vlastních radikálů. Intifáda stála život celkem 160 Izraelců. Mnohonásobně větší počet lidí na obou stranách byl zraněn.^[11]

Obr. 13. Jicchak Šamir

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

4.7 Důsledky první intifády

V prvé řadě výrazně přispěla k upevnění palestinské národní identity a sebeuvědomění. Palestinci přestali být závislí na aktivitách sousedních arabských států (hlavně Jordánska), sami více začali ovlivňovat svoji situaci. Dostali se znovu na čelní stránky světových médií, stali se důležitými aktéry mezinárodního dění a svět se o jejich osud začal více zajímat. Intifáda také posílila požadavky na vlastní státnost a nepřímo vedla ke smlouvám z Osla.

Brutální zásahy izraelských vojáků, při kterých byly nezdědka usmrceny děti a mládež (nejčastěji při vrhání kamenů po vojácích), přinesly Palestincům mnoho sympatií po světě a naopak poškodily image Izraele. Vojenské akce kritizovaly velmi silně nejen arabské státy, ale také OSN, západní Evropa a USA. Ty také začaly svou ekonomickou pomoc Izraeli více podmiňovat.

V palestinské společnosti vyrostla nová generace výrazných osobností: Mohammed Dahlán (1961), Džibríl Radžúb (1953), Abdel Azíz al-Rantíssí (1947 - 2004), Marwán Barghútí (1959) a další. Někteří z nich byli později významnými politiky, z jiných se stali

nekompromisní radikálové. Během intifády vzrostla role palestinských žen - mnohé z nich v jejím průběhu nezůstaly jen u tradiční role péče o děti a domácnost, ale aktivně se zapojily do protestů a následně i do palestinské politiky.

Izolace Arafatova vedení v Tunisku během intifády omezila ozbrojené akce Fatahu a dalších frakcí OOP na Západním břehu a v Gaze. Do popředí se však dostaly skupiny působící přímo na palestinských územích a mimo rámec OOP. Ty však měly často odlišný charakter i ideologii, než jakou měli pragmatičtí sekulární nacionalisté vedení Arafatem. V mnoha ohledech šlo o daleko radikálnější, kompromisům méně přístupná, ale také nezkorumpovaná islámská hnutí. Namísto propagandy a politických projevů se zaměřily na dvě oblasti:

- pomoc lidem nejvíce postiženým intifádou;
- protiizraelsky teror.

Hnutí s takovýmto posláním začala vzbuzovat mezi mnohými Palestinci daleko více důvěry než organizace a politici, kteří byli daleko v Tunisku již delší dobu odtrženi od reálného dění. Na scénu se tak dostal Hamás a Palestinský islámský džihád.^[4]

4.8 Radikální organizace Hamás a Palestinský islámský džihád

Obě dvě radikální islamistické organizace mají společný dlouhodobý cíl: vytvoření islámského státu na území bývalého mandátu Palestina a neochotu smířit se s existencí Státu Izrael. To je postavilo proti pragmatismu OOP a Fatahu, pro které se staly vážnou konkurencí.

4.8.1 Hamás

arab. „nadšení“, přičemž zároveň je toto slovo zkratkou pro Harakat al-Muqáwama al-Islámíja - Hnutí islámského odporu

I když jsou po světě známé hlavně teroristické akce Hamásu, hnutí v sobě spojuje dvě značně odlišná poslání - charitu (vůči Palestincům) a teror (vůči Izraeli).

Civilní (politické) křídlo, které je výraznou složkou hnutí, navazuje na aktivity egyptského Muslimského bratrstva a vyvíjí činnosti na podporu chudého palestinského obyvatelstva: Provozuje vlastní školy a systém sociálního zabezpečení. Na rozdíl od

oficiálních palestinských struktur je civilní křídlo Hamásu daleko méně zkorumpované. To také činí hnutí tak populární mezi výraznou částí Palestinců, zvláště v chudém pásmu Gazy.

Militantní křídlo organizace, Brigády mučedníka Izz ad-Dína al-Kassáma (Katá'ib aš-Šáhíd Izz ad-Dín al-Qassám, zkráceně Brigády Kassám), pojmenované podle palestinského radikála z dob britského mandátu, spáchaly do dnešních dní mnoho útoků na izraelské vojenské i civilní cíle a zavraždily stovky lidí. Hamás také nerozlišuje mezi izraelskými bezpečnostními složkami a civilisty, protože podle jeho názoru „prakticky všichni Izraelci, včetně žen, slouží v okupační armádě“. Tyto aktivity a názory dostaly Hamás na seznamy teroristických organizací různých zemí světa, včetně USA, Kanady a Evropské unie.

Až do roku 1993 byl Hamás řízen ze Spojených států, konkrétně z města Springfield ve Virginii, kde mu velel Músá Muhammad A bú Marzúq (1951). V letech 1992 - 93 mělo militantní křídlo hnutí svou centrálu v Londýně.

Není bez zajímavosti, že ve svých začátcích v 80. letech Hamás paradoxně disponoval i tichou podporou ze strany Izraele. Ten totiž spoléhal na to, že veřejně prospěšné aktivity hnutí převáží nad militantními a hnutí se stane vážným soupeřem OOP. Strategie „rozděl a panuj“ však Izraelci nevyšla, neboť po vypuknutí první intifády v roce 1987 se v Hamásu prosadilo tvrdě protiizraelské křídlo.

Duchovním otcem hnutí byl od dob jeho založení šejch Ahmad Izmall Jásín (1936 - 2004). Od mládí byl tento muž připoután na invalidní vozík, neboť se vážně zranil jako dítě při fotbalu. Vystudoval islámskou univerzitu Al-Azhar v Káhiře, kde také vstoupil do Muslimského bratrstva. Izraelci byl poprvé uvězněn již v roce 1983. Obecně známým se stal v průběhu první intifády. Během ní byl v roce 1989 v Izraeli odsouzen k doživotnímu trestu. V roce 1997 však byl propuštěn výměnou za dva izraelské agenty, kteří se neúspěšně pokusili zabít Chálida Mašála (1956), vysokého představitele Hamásu v Jordánsku. V roce 2004 byl Jásín zabit izraelskou raketou v rámci tzv. mimosoudní likvidace.

Obr. 14. členové islámistické organizace Hamas

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [17]]

4.8.2 Palestinský islámský džihád

PID je militantní skupina, která má své kořeny v pásmu Gazy 70. let. Založila jej jako palestinskou odnož Egyptského islámského džihádu skupina vedená Fathi Šikakim. Hlavním cílem skupiny je osvobození Palestiny, zničení Státu Izrael a jeho nahrazení palestinskou islámskou teokracií. PID je rovněž odpůrcem mnohých režimů arabského světa, které obviňuje z jejich prozápadnosti a nedostatečného důrazu na islám. Oproti Hamásu svou popularitou PID mezi Palestinci značně zaostává. Tato organizace totiž nevyvinula po vzoru Hamásu obdobný sociální program. Nové příznivce se tak snaží PID získávat spíše prostřednictvím teroristických útoků, nezřídka sebevražedných atentátů. Pro některé z nich byly rekrutovány i ženy a nezletilí mladíci. Velitelství PID se nachází údajně v Sýrii a je financováno s velkou pravděpodobností z Íránu. Skupina operuje hlavně na Západním břehu (základny v městech Hebron a Džanín) a v Gaze. Některé útoky však provedla i v Jordánsku a Libanonu. V roce 2003 byl ve Spojených státech zadržen profesor Sami Al-Arian (1958), údajně vůdce Islámského džihádu v Severní Americe.

4.9 Pouštní bouře

Irácký útok na Kuvajt z 2. srpna 1990 se stal vážnou hrozbou pro americké zájmy v oblasti. Zároveň však dal Spojeným státům dobrou záminku k posílení jejich přítomnosti v oblasti s odůvodněním pomoci arabskému státu. Nedlouho po invazi tak začala operace s kódovým označením „Pouštní bouře“ (Desert Storm), v jejímž rámci začaly USA za pomoci mezinárodní koalice a s vědomím OSN vytlačovat iráckou armádu z Kuvajtu.

Obr. 15. přelety stíhacích letounů během operace „Pouštní bouře“

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [19]]

Pro Izrael bylo období války v Zálivu jedno z nejpodivnějších v historii, neboť musel v této válce zůstat pasivní. Pokud by se totiž po boku USA zapojil do protiiráckých operací, ztratila by světová velmoc podporu arabských spojenců, hlavně pak strategicky důležité Saúdské Arábie. V praxi to pro Izrael znamenalo snášet ostřelování iráckými raketami bez možnosti odvety. Za tuto zdrženlivost však Izraelci obdrželi od USA příslib obrovských finančních podpor. Na Izrael později dopadlo 39 iráckých balistických raket Scud, které naštěstí usmrtily pouze jednoho člověka.

Postoj arabských zemí vůči iráckému útoku na Kuvajt byl téměř jednohlasně odmítavý. Prakticky jediným spojencem Saddáma Husajna v této situaci byl Jásir Arafat, který doufal, že společenství bude moci využít k nátlaku na USA. To se ale velmi přepočítal. Tato jeho chyba podkopala jeho postavení jak na Západě, tak v arabském světě. OOP ztratila později své štědré sponzory v Kuvajtu a v Saúdské Arábii. Ekonomické

sankce za podporu Iráku postihly i Hamás a jiné palestinské radikální islamisty. Těm však začaly následně více pomáhat státy, které prosazovaly šíření islámské revoluce - hlavně pak Írán a Súdán.

Po ukončení vojenských operací v Zálivu měli Američané na Blízkém východě ještě volnější ruce než těsně po konci studené války. Mír Izraelců s Araby, hlavně pak s Palestinci, se stal prioritou americké diplomacie.^[4]

5 DEVADESÁTÁ LÉTA

Pád železné opony oslabil Sovětský svaz i na Blízkém východě. Tam sice byly USA již dlouhou dobu diplomatickým hegemonem, i přesto v dobách studené války Sovětský svaz do blízkovýchodních mírových aktivit zasahoval. Na přelomu 80. a 90. let na znamení dobré vůle Spojených států začal prezident George Bush St. s blízkovýchodními mírovými iniciativami 90. let za spolupráce s Gorbačovovým Sovětským svazem. V důsledku konce studené války došlo v roce 1991 také k obnovení izraelsko-sovětských diplomatických vztahů.

Zatímco palestinská intifáda se pomalu vyčerpávala, postoje izraelské politické reprezentace v čele s Šamirem se za smířlivé rozhodně označit nedaly. Výstavba židovských osad měla stále prioritu, navíc byl ministrem výstavby Ariel Šaron, propagátor osidlovací politiky. Osadníků bylo v té době na palestinských územích více než 100 000 (nepočítaje v to Východní Jeruzalém) a plány do budoucna počítaly s jejich zdvojnásobením. Už prezident Reagan měl k osadnické politice výhrady a velmi kritický k nim byl i jeho nástupce. Ze strany USA došlo také k uplatnění finančních sankcí vůči Izraeli za výstavbu osad.^[3]

5.1 Smlouva z Olsa

Nová izraelská vláda sama sebe prezentovala jako daleko víc nakloněna kompromisům než exekutiva Šamirova. V praxi však nebyla situace tak jednoznačná. Výstavba židovských osad nadále pokračovala, hlavně na Golanských výšinách a v okolí Jeruzaléma. Nová vláda stále neuznávala tuniské vedení OOP v čele s Arafatem za partnera k jednání. V prosinci 1992 byl zrušen zákon, který zakazoval kontakt s OOP. To signalizovalo, že si Izrael začíná uvědomovat, že nebude možné uzavřít dohodu s Palestinci bez souhlasu vedení v Tunisku a že OOP a Arafat budou zřejmě vhodnějšími partnery k vyjednávání než radikální a nevypočitatelné skupiny Hamás a Islámský džihád, jejichž popularita mezi Palestinci stále rostla.

Na sklonku roku 1992 byl zvolen americkým prezidentem Bill Clinton (1946), který porazil George Bushe staršího. Jak se vzápětí ukázalo, tato volba velice ovlivnila blízkovýchodní dění. Clinton se sice na začátku svého funkčního období soustředil hlavně na vnitřní politiku, avšak později začal být na Blízkém východě velice aktivní.

Na konci roku 1992 byla mírová jednání dočasně přerušena, neboť došlo k vystupňování násilí. V mezidobí od prosince 1992 do února 1993 izraelští vojáci usmrtili padesát Palestinců, přičemž zahynulo i deset Izraelců. Po vraždě izraelského pohraničnicka přistoupil Rabin k masovému vyhoštění 450 aktivistů Hamásu a Palestinského islámského džihádu do Libanonu. Ten je však odmítl přijmout, a tak museli deportovaní zůstat za pozornosti médií ve stanovém táboře uprostřed území nikoho. Tato rozporuplná akce vyvolala ve světě kritiku a nepřispěla ani ke zklidnění situace. Bill Clinton akci odsoudil. Byla to jedna z prvních záležitostí na Blízkém východě, ve které se angažoval. Také radikální islamisty tato akce posílila a pod vlivem událostí zintenzívnil svou činnost i libanonský Hizballáh. Rovněž OOP zareagovala přerušením vyjednávání s Izraelci. Vyhoštění bylo pro Rabinovu vládu fiaskem a pod silným mezinárodním tlakem nakonec byla nucena povolit návrat deportovaných zpět.

Na jaře 1993 byla cesta k izraelsko-palestinskému vyjednávání znovu otevřena. Ke zprostředkování rozhovorů se nezávisle na USA nabídlo Norsko. Hlavními iniciátory následného mírového procesu se stali norský ministr zahraničí Johan Jorgen Holst (1937-1994), diplomat Terje Rod-Larsen (1947) a jeho žena Mona Juul. V březnu 1993 zahájili v Oslu tajné rozhovory izraelští vyjednavatelé se zástupci OOP. V čele izraelské delegace stál náměstek ministra zahraničí Josi Bejlin (1948), palestinskou delegaci vedl Arafatův spolupracovník Mahmúd Abbás (pseudonym Abú Mázén, nar. 1935). Bejlin, který byl už dlouhou dobu zastáncem přímých rozhovorů s OOP, delegoval dva izraelské historiky, aby jednali s tajemníkem OOP Ahmadem Kurájou (Abú Alá, 1937). Ty trvaly od prosince 1992 do srpna 1993 a konaly se na různých místech v Oslu a jeho okolí. Vrcholní politici obou stran, Rabin a Arafat, byli zapojeni do rozhovorů až v jejich samotném závěru. Jednání se neúčastnili dokonce ani Američané. Hlavní představitelé zainteresovaných stran však byli o průběhu rozhovorů podrobně informováni.

Poté, co byla uzavřena úvodní kola jednání, došlo 13. září 1993 k historickému setkání izraelských a palestinských představitelů. Na trávníku před Bílým domem ve Washingtonu dodali dosažené dohodě oficiální rozměr. Jicchak Rabin a Šimon Peres si zde pod záštitou Billa Clintona poprvé potřásli rukou s Jásirem Arafatem. Samotnou Dohodu z Osla, jak se smlouvě začalo přezdívat, podepsali pak Šimon Peres s Mahmúdem Abbásem.

Bill Clinton ve svých pamětech popisuje okamžiky těsně před setkáním Arafata a Rabina: „Věděl jsem, že Arafat se rád předvádí a že by se mohl po stisku ruky pokusit Rabina políbit. Tony Lake (národní bezpečnostní poradce) prohlásil, že zná metodu, jak si s Arafatem potřást rukama a vyhnout se při tom polibku. Popsal nám ten proces a my jsme ho začali nacvičovat. Já jsem dělal Arafata a on dělal mě. Když jsem mu potřásl rukou a chystal jsem se ho políbit, položil mi levou dlaň na pravé předloktí a stiskl. Okamžitě jsem se zarazil. Zkoušeli jsme to ještě párkrát, dokud jsem si nebyl jistý, že Rabinova tvář zůstane netknutá. Všichni jsme se tomu smáli, ale já jsem věděl, že pro Rabina je nesmírně důležité vyhnout se tomu polibku.“

Obr. 16. Jicchak Rabin, Bill Clinton a Jásir Arafat po podepsání Mírových dohod z Osla ve Washingtonu 13. září 1993.

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Oficiální název smlouvy zněl Deklarace principů přechodné samosprávy; (dále jen Deklarace principů, angl. Declaration of Princip/es on Interim Selic Government Arrangement). Dohoda z Osla měla kromě Deklarace principů ještě jeden aspekt, který se nazýval Dopisy o vzájemném uznání (Letters of Mutual Recognition). Byla to korespondence vyměňená mezi předsedou OOP Arafatem a premiérem Rabinem. Obsahovaly mj. důležité pasáže o uznání práva Izraele na existenci v míru a bezpečí a o uznání OOP jakožto zástupce palestinského lidu. Izrael však nikde neuznal právo Palestinců na vlastní stát, což Arafatovi kritici v palestinských řadách pokládali za jeho velkou chybu.

Podle Deklarace principu měly být jednotlivé dohodnuté fáze uskutečněny v časovém harmonogramu. Na přechodnou dobu pěti let měla být ustanovena Palestinská národní samospráva (Palestinian Interim Self-Governing Authority, arab. As-Sulta Al-Wataníja Al-Filastíníja) v okolí města Jericho a ve větší části pásma Gazy (bez území židovských osad). K tomu oficiálně došlo 4. května 1994. Izraelská armáda měla z těchto lokalit odejít krátce po podepsání smlouvy. Ono pětileté období se mělo začít počítat od data voleb do zastupitelského orgánu Palestinců. Samotná Palestinská autonomie spočívala v oblastech jako vzdělání, kultura, sociální záležitosti, přímé daně, turismus a ostatní dohodnuté oblasti. Civilní bezpečnost na autonomních územích měla zajišťovat palestinská policie. Předmětem budoucího vyjednávání o permanentním statusu se měly stát:

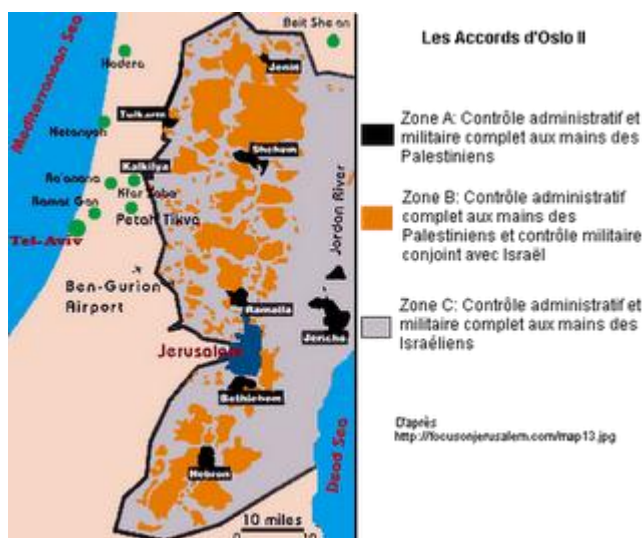
- další regiony, které by přešly pod zprávu Palestinců;
- otázka Jeruzaléma;
- osud palestinských uprchlíků;
- budoucnost židovských osad;
- zajištění bezpečnosti;
- vymezení hranic;
- spolupráce se sousedními státy;
- přerozdělení vodních zdrojů;
- některé další otázky společného zájmu.

Závěrečná dohoda měla být uzavřena na základě rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 242 a 338. Vedle jednání s Palestinci probíhala paralelně i jednání s Jordánskem, kde nebyly kromě několika sporných pohraničních oblastí žádné závažnější problémy. Jednání postupovala rychle kupředu. V roce 1992 byla s Jordánskem uzavřena tzv. Dohoda o dalším postupu - smlouva o budoucí mírové smlouvě. Jordánsko však vyčkávalo na výsledek izraelských jednání s Palestinci.^[3]

5.2 Oslo II a smrt Jicchaka Rabina

Na začátku podzimu 1995 zaznamenala izraelsko-palestinská mírová jednání další úspěch. Dne 28. září 1995 byla totiž ve Washingtonu podepsána tzv. Přechodná dohoda (Interim Agreement), neoficiálně nazývaná Oslo II. Tato smlouva, zmiňovaná v Deklaraci principů z roku 1993, se týkala Západního břehu. Izraelská armáda měla vyklidit určená palestinská města, která se měla následně dostat pod pinou palestinskou samosprávu. K části pásma Gazy a Jerichu, které získaly autonomii již v první smlouvě z Osla, přibyla samosprávná města Ramalláh, Betlém, Džanín, Tulkarem, Kalkílíja a Nábulus. Z velkých měst chyběl ještě Hebron, kde měla být situace kvůli přítomnosti osadníků vyřešena samostatnou smlouvou.

Západní břeh byl rozdělen do zón:

Obr. 17. rozdělení Západního břehu do zón

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [20]]

Zóna A - podle dohody do ní byla zařazena zmíněná velká města. Palestinci zde mají výlučnou civilní i bezpečnostní samosprávu (celkem 3,5% Západního břehu).

Zóna B - zahrnuje další, hlavně hustě osídlené venkovské oblasti Západního břehu-celkem 450 městeček a vesnic. Ty se rovněž dostaly pod palestinskou samosprávu, ale pouze v civilních záležitostech. Bezpečnostní otázky zůstaly v rukou Izraele (26% Západního břehu).

Zóna C - zahrnuje všechny zbývající oblasti Západního břehu. Ty zůstaly pod plnou civilní i bezpečnostní správou Izraele. V podstatě vše, co do ní spadalo, byly záležitosti týkající se tzv. permanentního statusu. Jinými slovy, ty nejspornější oblasti jako Východní Jeruzalém, židovské osady, vojenské základny a pohraniční zóny (70,5% Západního břehu).

V dalších fázích se měla izraelská armáda postupně stahovat ze zón B a C do oblastí, jejichž přesná hranice nebyla zatím definována. Po izraelském stažení z měst se měly pod dohledem mezinárodních pozorovatelů konat všeobecné a svobodné volby do palestinského parlamentu. Nejpozdější datum konání voleb bylo určeno na leden 1996. Do tří měsíců poté měl palestinský parlament zrušit všechny části charty OOP, které by zpochybňovaly právo Izraele na existenci, či jinak byly v rozporu s dohodami z Osla.

Palestinská samospráva se tedy smlouvou z Osla II podstatně rozšířila, avšak s výjimkou pásma Gazy bylo její území stále nekonzistentní a postrádající integritu. Autonomii nyní požívalo téměř 90% arabských obyvatel Západního břehu, ale pouze na 30% jeho území. Také Zóna C, zahrnující velkou část Západního břehu, vyvolala mnoho otázek. Tato území se měla teoreticky stát předmětem dalšího izraelsko-palestinského vyjednávání. Neurčitost tohoto procesu společně s odkládáním řešení nejkontroverznějších otázek permanentního statusu nemohly nechat nikoho na pochybách o komplikacích v budoucnu. Navíc podle izraelské vlády nemělo být v Zóně C bráněno další výstavbě v rámci tzv. přirozeného rozvoje židovských osad. Rovněž silniční komunikace určené pouze pro osadníky (Bypass Roads) nadále oddělovaly palestinská území od sebe a fyzicky znemožňovaly nastolení efektivní palestinské správy nad nimi.

Oslo II přineslo nepochybně oživení mírového procesu a jistý pokrok v řešení vzájemného soužití Izraelců a Palestinců. Zásadní problémy však tato smlouva opět nevyřešila. Po jejím podepsání se navíc na obou stranách zvedla vlna kritiky čelných představitelů, že vůbec na smlouvu přistoupili. Arafat byl nyní napadán nejen palestinskými radikály, ale i svými spolupracovníky. Izraelská opozice spolu s radikální pravicí, jež v územních otázkách odmítala jakékoliv kompromisy, dostala smlouvou další nahrávku na smeč (i přes výše uvedené nerovnovážné postavení v souvislosti se Zónou C). V izraelském parlamentu prošla smlouva opět těsnou většinou 61 hlasů a vzápětí po jejím schválení se zvedla opět mohutná vlna protestů nejrůznějšího druhu. Zvláště náboženští osadníci viděli v „předávání částí biblických území bezvěrcům“ zradu. Někteří rabíni z jejich okruhu pak dokonce vydali halachické rozsudky nad premiérem, ve kterých žádali

jeho přísné potrestání, či dokonce smrt. Na demonstracích pravice, kde nezřídka vystupovali i Šaron a Netanjahu, se objevovaly Rabinovy portréty v uniformě SS s hákovým křížem na rukávu, figuríny premiéra houpající se na šibenici apod. Rabin proto šéfa opozice obviňoval, že i on svým postojem přispívá k podněcování nenávisti a násilí Židů proti Židům. Netanjahu tato obvinění vždy odmítal. Situace pro izraelského premiéra a jeho spolupracovníky začala být skutečně nebezpečnou.

Obr. 18. Šimon Peres

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Dne 4. listopadu 1995 se na náměstí Králů Izraele v centru Tel-Avivu konala stotisícová demonstrace na podporu mírového procesu. Poté, co skončila a hlavní řečníci Peres a Rabin sestupovali z vyvýšené betonové plošiny před telavivskou radnicí k automobilům, přiblížil se k Rabinovi mladý student s mírovým znakem na tričce. Ochranka mu nevěnovala žádnou zvláštní pozornost. Vzápětí mladík vytáhl pistoli a premiéra smrtelně zranil třemi výstřely. Jicchak Rabin při převozu do nemocnice zemřel. Atentátník byl okamžitě zadržen. Ukázalo se, že se jmenuje Jigal Amir (1970). Jednalo se

o Žida původem z Jemenu, náboženského sionistu, stoupence osadnictví a studenta práv a informatiky na náboženské univerzitě Bar-Ilan nedaleko Tel-Avivu. Amir chtěl Rabina zabít předtím již dvakrát, ale atentát vždy překazily nečekané okolnosti. Před izraelským soudem Amir vypověděl, že údajně jednal v souladu s židovským náboženským právem - Halachou, Rabina považoval za teroristu a svůj čin vykonal ve jménu Tóry a izraelského lidu. Doslova řekl, že: „Každý Žid, který ponechá svůj lid nebo území nepříteli podobně jako Rabin, musí být zabit. Studoval jsem Halachu celý život a dobře vím, o čem mluvím". Proces s Amirem také odhalil Jigal Amir skutečnost, že někteří rabíni z Rady židovských osad (Ješa) nazvali Jicchaka Rabina tituly rodef a moser, což jsou jedny z nejtěžších halachických obvinění Žida. Opravňují zabít „zrádného Žida" bez soudu, aby byly zachráněny další židovské životy. Amir otevřeně přiznal, že se těmito religiózními interpretátory (či spíše dezinterpretátory) židovského práva z řad rabínských autorit náboženských osadníků inspiroval.

Obr. 19. telavivská radnice-místo, kde byl spáchán atentát na Rabina

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Mezi izraelskou veřejností vyvolala Rabinova vražda šok - a zdaleka ne jen mezi levicí. Premiérova pohřbu se zúčastnili všichni významní světoví státníci včetně prezidenta Clintona, krále Husajna a prezidenta Mubaraka. Arafatovi nebyla z bezpečnostních důvodů účast povolena. Na pohřbu pronesl prezident Clinton slavná slova Šalom chaver (heb.

„Sbohem, příteli“), která se vzápětí stala v izraelském pro-mírovém táboře legendární. Nálepky s nimi se objevily na náraznících mnoha izraelských aut.

Umírněná pravice i mnozí z náboženských sionistů, kteří předtím s Rabinem nesouhlasili, byli většinou smrtí premiéra zaskočeni. Brzy se ale z jejich strany objevily různé teorie spiknutí - od těch, které obviňovaly kontrarozvědku Šin Bet, až po ty, které dokonce uváděly Šimona Perese jako muže stojícího v pozadí atentátu, aby údajně mohl zdiskreditovat pravici. Když uplynul rok od smrti Jicchaka Rabina, objevil se návrh vyhlásit tento den dnem národního smutku. Premiér Netanjahu se však zasadil, aby se tak nestalo.

S odstupem času se ukázalo, že Rabinova smrt byla pro mírový proces přelomovým bodem. Izraelsko-palestinská jednání sice pokračovala i po jeho smrti podepsáním několika důležitých dohod, žádná se však svým rozsahem a dopadem nedala srovnat s dohodami z Osla. Mírový proces se naopak čím dál více komplikoval, až se po roce 2000 v podstatě zastavil. Tomu svým dílem přispěl vývoj na izraelské i palestinské straně. V prvním případě to bylo hlavně nečekané vítězství Likudu ve volbách v roce 1996. Netanjahuova vláda sice nemohla předchozí vývoj negovat, ale udělala hodně pro to, aby mírový proces zbrzdila. Na palestinské straně brzdilo čím dál víc mírový proces jak posilování Arafatovy opozice (hlavně Hamásu), tak i přístupy samotného palestinského prezidenta.

Není samozřejmě vyloučeno, že by k podobnému vývoji nemohlo dojít i za Rabinova života, případně kdyby Strana práce zůstala u moci. Vždyť ani za Rabina nebylo uzavřeno řešení ani jednoho opravdu složitého problému permanentního statusu izraelsko-palestinských vztahů, hlavně pak otázky související s židovskými osadami, Jeruzalémem a palestinskými uprchlíky. Přesto žádný politik, který nastoupil do premiérského křesla po Rabinovi, nedisponoval takovým charismatem a schopností prodat kompromisy veřejnosti jako on. Nejen Strana práce, ale i většina Izraelců ztratila v Rabinovi silnou osobnost, u níž se tvrdost a bohaté životní zkušenosti kombinovaly se schopností kompromisu a s humanismem. ^[11]

5.3 Ehúd Barak vystřídal Benjamína Netanjahu

V lednu 1996 proběhly pod dohledem mezinárodních pozorovatelů první svobodné palestinské volby a Jásir Arafat se stal prvním palestinským prezidentem.

V následujících izraelských volbách si veřejnost unavená věčným bojem zvolila do čela levici a premiérem se stal umírněný politik Ehúd Barak, který vystřídal „kontroverzního“ premiéra Benjamína Netanjahu. Jeho umíněnost šla tak daleko, že připustil i možnost opětovného rozdělení Jeruzaléma. Následkem toho ztratil zcela nejen podporu mezi Izraelci, ale povzbudil tak Palestince k dalším útokům a vzájemné útoky i nadále nebraly konci.

Obr. 20. Izraelský premiér Benjamín Netanjahu

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

6 DRUHÁ ARABSKÁ INTIFÁDA

Druhá intifáda známá také jako Intifáda al-Aksá byl hlavní dlouhodobý zdroj násilí mezi Palestinci a Izraelci. Naplno propukla 29. září 2000, sedm let po skončení první intifády. Záminkou se jí stala návštěva tehdejšího opozičního představitele strany Likud, Ariela Šarona na Chrámové hoře.

6.1 Vzestup Ehuda Baraka a mírová iniciativa Billa Clintona

V květnu 1999 se v Izraeli konaly předčasné parlamentní volby, ve kterých zvítězil předseda Strany práce Ehud Barak. Jím vytvořená vláda však byla velmi nesourodá, obsahující politické strany jak levicového spektra (Merec), tak například ultrakonzervativní uskupení Šas. Nový izraelský premiér oproti svému předchůdci Benjaminu Netanjahuovi byl ochoten pro zmírnění napětí a řešení konfliktu s Araby nabídnout dalekosáhlejší ústupky. Mezi jeho hlavní iniciativy patřilo stažení izraelské armády po 22 letech z jižního Libanonu.

Obr. 21. Ehud Barak

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Za těchto okolností se pokusil tehdejší americký prezident Bill Clinton zprostředkovat dohodu mezi Izraelci a Palestinci v létě roku 2000 a navázat tak na úspěch posledního demokratického prezidenta Jimmyho Cartera z roku 1979, kdy byla podepsána Egyptsko-izraelská mírová smlouva. Mírovou dohodu chtěl uzavřít ještě před koncem svého funkčního období, které končil v roce 2001 a prezentovat se tak jako mírotvůrce. Jeho oponenti však namítali, že by se celá situace mohla zhoršit za předpokladu, že by jednání ztroskotala, což by podpořilo radikální skupiny obou stran.

6.2 Summit v Camp Davidu

Summit představitelů obou stran byl dohodnut na 11. července 2000 v Camp Davidu, ve venkovském sídle amerických prezidentů, což mělo i symbolický význam, jelikož právě zde se Carterovi v září 1978 podařilo usmířit zástupce Egypta a Izraele. Tyto dvě situace však byly v jádru značně odlišné. Ani jeden z vůdců neměl ve své zemi silný mandát. Jásir Arafat byl pod tlakem islamistických radikálů, zejména z hnutí Hamas, premiér Ehud Barak pak neměl většinu v Knesetu a nestabilní koalice stran se také ukázala jako problém.

Na programu jednání v Camp Davidu byly hlavní sporné otázky. Stěžejní pak byla zejména otázka statusu Jeruzaléma, návrat palestinských uprchlíků a vytyčení hranic zamýšleného Palestinského státu. V otázce Jeruzaléma Arafat požadoval plnou vládu nad východní částí města, včetně Starého města, která by se posléze stala hlavním městem budoucího palestinského státu. To však bylo ze strany Izraele nepřijatelné. Otázka palestinských uprchlíků - kterých bylo původně v r. 1948 asi 726 000 (podle odhadu OSN) a během 50 let stoupl jejich počet přirozeným populačním růstem na 3,8 milionů - byla také sporná, protože Izrael byl ochoten připustit návrat maximálně čtvrtiny z nich. V otázce hranic se počítalo s tím, že Palestinci dostanou Západní břeh Jordánu (který patřil Jordánsku, ale král Husajn I. se jej v roce 1988 vzdal ve prospěch Palestinců) a Pásmo Gazy. Jako problém se ovšem ukázala existence židovských osad na těchto územích.

*Obr. 22. Ehud Barak, Bill Clinton a Jaásir Arafat na mírovém summitu v Camp David
červenec 2000*

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [21]]

6.3 Kompromis Ehuda Baraka

Pro vyřešení sporu navrhl Ehud Barak maximum možného, tj. předání 91% Izraelem spravovaného území. Izrael by si ponechal stávající hlavní židovské osady, evakuoval 63 okrajových a zbývající území by bylo vykompenzováno předáním jiné izraelské půdy. Dále by Izrael umožnil návrat části uprchlíků a byl by ochoten zaplatit odškodné v jím stanovené výši. Na oplátku by Palestinci uznali svrchovanost Izraele nad Jeruzalémem, k posvátným muslimským místům na Chrámové hoře by byl vytvořen zvláštní koridor a eventuálně by byla možná palestinská správa nad arabskými čtvrtěmi Jeruzaléma. Všechny tyto návrhy byly však předsedou PS Jásirem Arafatem odmítnuty.

Bill Clinton následně navrhl kompromisní řešení statutu Jeruzaléma, kdy by v některých jeho částech byla možná společná správa. To však odmítly obě strany.

Krach jednání v Camp Davidu znamenal změny na izraelské politické scéně. Koncem července 2000 se konaly prezidentské volby, v nichž proti sobě stáli Šimon Peres a Moše Kacav a překvapivě v nich zvítězil Moše Kacav. Kneset ve stejnou dobu hlasoval o důvěře vládě Ehuda Baraka, který svou pozici velmi těsně obhájil. K dalšímu oslabení

Barakovy vlády došlo, když odstoupil její ministr zahraničí David Levy poté, co Ehud Barak odmítl jeho požadavek na vytvoření nové vlády společně se stranou Likud.

6.4 Návštěva Ariela Šarona na Chrámové hoře jako záminka

Situace se vyhrotila poté, co Jásir Arafat 13. září 2000 na poslední chvíli upustil od jednostranného vyhlášení Palestinského státu, což mělo za následek eskalaci sporů na palestinské politické scéně a to zejména ze strany militantních teroristických uskupení Hamas, LFOP.

Návštěva předsedy strany Likud Ariela Šarona na Chrámové hoře ve čtvrtek 28. září 2000, která byla oznámena předem, se stala záminkou k rozpoutání nepokojů a násilí - k počátku druhé intifády či Intifády al-Aksá (zpráva mezinárodní Mitchellovy komise z května 2001 ve své analýze neuvádí cestu Ariela Šarona na Chrámovou horu jako příčinu povstání, což je argument rozšířený v arabských kruzích i ve světě). V pátek, kdy do Jeruzaléma jako obvykle přijely desetitisíce Palestinců z území Palestinské autonomie (PA), si muslimové vyslechli z úst jeruzalémského muftího výzvy k útokům na Židy; po modlitbách napadli blízké izraelské policejní hlídky a začali házet předem připravené balvany na Židy modlící se u Zdi nářků v předvečer svátku Roš ha-šana. Násilí se pak rychle rozšířilo na celé území PA, ale též přímo na území Izraele.

Násilí a nepokoje propukly bezprostředně 29. září 2000. V prvním týdnu zahynulo na padesát lidí, převážně Palestinců. Izraelská armáda v reakci na nebezpečí pumových útoků obsadila Pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu. Proti této situaci se aktivně zapojovaly především Spojené státy americké, které již 4. října v Paříži jednaly za účasti americké ministryně zahraničí Madeleine Albrightové a francouzského prezidenta Jacquese Chiraca. Následně se jednání přesunula do Šarm aš Šajchu v Egyptě. Přední představitelé obou stran - Jásir Arafat a Ehud Barak se však nesešli, setkaly se pouze delegace obou stran. Jednání byla neúspěšná a násilí dále eskalovalo po brutálním ubití izraelských rezervistů 12. října v Ramalláhu. Billu Clintonovi se 17. října povedlo přimět Jásira Arafata a Ehuda Baraka k jednání, které se opět uskutečnilo v Šarm aš-Šajchu, a kterého se navíc zúčastnili jak prezident Clinton, tak egyptský prezident Husní Mubarak, jordánský král Abdalláh II. a generální tajemník OSN Kofi Annan.

Nepodařilo se však dospět k písemné dohodě, a tak ze setkání vzešla pouze ústní dohoda, která by měla zaručit ukončení násilí, následné obnovení společného dialogu a vznik komise pro prošetření násilností. Tato dohoda však byla odmítnuta radikálními militantními teroristickými skupinami v čele s Hamasem. Měsíc listopad roku 2000 byl opět ve znamení násilností.

6.5 Izrael před premiéřskými volbami

10. prosince 2000 rezignoval na funkci izraelského předsedy vlády Ehud Barak. V důsledku toho se měly konat nové volby premiéra do 60 dní. Aktuální prognózy favorizovaly Benjamina Netanjahua, ten však nemohl kandidovat, jelikož nebyl člen Knesetu. Opoziční strana Likud tak nominovala na kandidaturu svého předsedu Ariela Šarona.

6.6 Poslední snaha Billa Clintona

Bill Clinton se horečně snažil o mírovou dohodu mezi oběma stranami a tak na 19. prosinec roku 2000 svolal do Washingtonu mírové rozhovory. Na nich se však nejednalo na nejvyšší úrovni. Za izraelskou stranu zde byl izraelský ministr zahraničních věcí Šlomo Ben Ami, za palestinskou stranu palestinský ministr informací Abíd Rabbú a jako zprostředkovatel působil americký emisar pro Blízký východ Dennis Ross. Řešené problémy byly prakticky shodné s tématy řešenými na summitu v Camp Davidu v červenci.

Bill Clinton navrhl, aby se Palestinci vzdali nároků na návrat všech svých uprchlíků, netrvali na zrušení židovských osad na Západním břehu Jordánu a na oplátku by jim Izrael předal téměř 95% Západního břehu, celé Pásmo Gazy a zbylých pět procent bude kompenzováno. Ehud Barak 25. prosince 2000 tento návrh akceptoval, avšak Jásir Arafat odmítl. Od počátku druhé intifády do konce roku 2000 zemřelo 326 lidí (283 Palestinců a 43 Izraelců). Posledním pokusem zachránit a uzavřít mírové dohody byl summit konaný 21.-27.1. 2001 v Tabě. Volby premiéra byly naplánované na 6. února 2001. Poté, co byl Ariel Šaron zvolen premiérem, nařídil jednostranné příměří. Počet obětí na palestinské straně klesl. Od jara 2001 však Izrael čelil přívalu zdrcujících teroristických útoků.^[13]

6.7 Výstavba bezpečnostní bariéry

Výstavba bariéry započala na jaře roku 2002. Jejím hlavním účelem mělo být oddělení Západního břehu a podle Izraele zabránění průnikům palestinských teroristů. Mezi samotnými Palestinci byla v počátcích chápána kladně, neboť se domnívali, že by bariéra v budoucnu mohla sloužit jako hranice jejich samostatného státu. Proti bariéře ostře vystupovali izraelští osadníci, obávající se, že by je bariéra odříznula od zbytku Izraele.

Ve světových médiích se často objevoval v souvislosti s tímto projektem taktéž název "Bezpečnostní zeď", avšak tento název není příliš vystihující její skutečnou podobu. Většina úseků je tvořena plotem s elektronickými čidly, jinde se objevují hluboké příkopy. Pravidelné spojnice úseků tvoří vysoké zdi s palebnými věžemi a střežené průchody, tzv. checkpointy.

Vláda Ariela Šarona nepojala výstavbu bariéry ve smyslu hranice Západního břehu po Šestidenní válce ("zelená linie") v roce 1967 a na mnoha místech ji výrazně překročila ve prospěch Izraele. Bariéra dokonce zabrala i řadu palestinských vesnic, jiné zase rozdělila. Její bezpečnostní charakteru ve smyslu ochrany proti pronikání palestinských teroristů je tedy značně v rozporu s jejím provedením. To naopak může do budoucna přinášet řadu dalších komplikací.

Obr. 23. bezpečnostní bariéra

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [17]]

6.8 Vyklízení židovských osad v pásnu Gazy (2003-2005)

Po volbách do Knesetu v roce 2003 se vlády ujala strana Likud v čele s Arielem Šaronem. Ten záhy po volbách přišel s plánem jednostranného stažení z pásma Gazy. Tento plán bývá někdy mylně interpretován jako jakési mírové gesto. Ve skutečnosti však několik málo židovských osad, kvůli nimž byla v oblasti nutná přítomnost izraelských vojsk, zajišťujících pozemní, vzdušnou i námořní bezpečnost, představovala pro rozpočet Izraele už po čtvrté desetiletí nemalou zátěž a mezi Izraelci sílily hlasy po nějakém řešení. Vyklízeno bylo i několik osad na Západním břehu.

6.9 Smrt Jásira Arhata a volby nového vedení Palestiny

Dne 11. listopadu 2004 zemřel palestinský prezident, vůdce OOP a její nejvýznamnější frakce Fatah Jásir Arafat. Prakticky ihned po jeho smrti došlo k mocenským bojům a na prozatímní posty se místo něj postavili jeho blízcí spolupracovníci (prezident – Alunad Kurája, OOP Mahrnúd Abbás, Fatah - Farúk Kaddúmi).

Termín nových, v pořadí druhých prezidentských voleb byl vyhlášen záhy k datu 9. ledna 2005. Volby dle předpokladů vyhrál Mahmúd Abbás. Ve stejný den se konaly, téměř po třiceti letech, i komunální volby, do jehož výsledků výrazně zasáhlo radikální hnutí Hamas bojkotující jinak všechny dosavadní volby (včetně prezidentských) a veškeré demokratické principy.

Zatímco na Západním břehu vyhrál Fatah se 44% hlasů následován Hamasem se 35,6%, očekávala se v pásnu Gazy silnější podpora Hamasu, která mu zde nakonec zajistila i výrazné vítězství se 65% hlasů, kdežto Fatah získal pouhých 30%. Výsledky voleb na obou palestinských územích tak potvrdili rozdělení politických sil a mnohem vyšší míru radikalismu v Gaze.

Obr. 24. Jásir Arafat a Mahmúd Abbás přibližně rok před volbami

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

7 LIBANONSKÝ KONFLIKT II

Na počátku tohoto konfliktu stál únos izraelského tankisty v pohraničí pásma Gazy. K únosu se přihlásila libanonská organizace šíitských muslimů - Hizballáh a některé z jejich buněk.

Izrael na únos odpověděl ultimátem na vydání zajatce. Po vypršení ultimáta zahájila izraelská armáda 12. července 2006 vojenskou operaci s cílem osvobození zajatce.

Militaristé Hizballáhu ostřelovali raketami a minomety severoizraelské město Šalomi, jehož výsledkem bylo několik mrtvých a další dva zajatí vojáci izraelské armády. Izrael opětovně bombardováním Libanonu a ukončení náletů podmínil vydáním zajatců.

Vůdce libanonské militantní organizace, Hasan Nasralláh prohlásil, že vojáky propustí jedině, budou-li propuštěni palestínští vězni, kteří si odpykávají svůj trest v izraelských věznicích.

Po dlouhém měsíci bojů bylo nakonec z iniciativy OSN uzavřeno příměří 14. srpna. Za vítěze války se považovaly obě strany. Hlavními podmínkami, které musely obě válčící strany dodržet, bylo zastavení všech útoků a stažení všech jednotek. V případě Izraele za svojí státní hranici, v případě Libanonu do vnitrozemí. Libanonu byla od mezinárodního společenství přislíbena finanční pomoc na obnovu zničené infrastruktury.^[24]

Obr. 25. Libanonský voják před zničeným supermarketem ve městě Tyr

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [23]]

7.1 Důsledky druhé Libanonské války

Destabilizací v oblasti vzrostla z obav o pravidelné dodávky ropy její cena téměř na 80\$ za barel.

Téměř dva roky po skončení války byly 16. července 2008 do Izraele vráceny ostatky dvou unesených vojáků. Izrael výměnou odevzdal ostatky zhruba 200 padlých bojovníků z první libanonské války a také propustil 5 zadržovaných vězňů.

Obr. 26. Ehud Olmert

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

8 POKRAČOVÁNÍ BOJŮ A NOVÝ POSTOJ POLITIKY USA A EU K ŘEŠENÍ KONFLIKTU (2006-SOUČASNOST)

Během i po skončení Druhé libanonské války v roce 2006 byly nepokoje v pásmu Gazy na denním pořádku. Izraelský premiér Ehud Olmert stanovil podmínky, za kterých bude Izrael ochoten jednat s Palestinci, ikdyž jim bude vládnout radikální Hamás. Těmi bylo uznání Izraele a odzbrojení Hamásu. To radikálové odmítli a nadále odpalovali rakety z civilních oblastí na izraelská sídla. Konflikty postupně gradovaly až do roku 2009, kdy byla Izraelská vojska u hranic s palestínou připravena k drtivému úderu proti radikálům.

Mezi palestinci přišly o život stovky civilistů a tisíce jich bylo raněno, oblast sužovaly drastické nedostatky potravin, vody, léků a paliv. Hnutí Hamás utrpělo taktéž obrovské ztráty a bylo prakticky odříznuto od tunelů u hranic s Egyptem, odkud radikálové pašují zbraně.

Na nátlaky evropského společenství jsou do oblasti vpuštěny humanitární organizace a pro jejich činnost jsou boje denně přerušeny na tři hodiny.

Dne 17. 1. 2009 hlasoval izraelský bezpečnostní kabinet při svém zasedání o vyhlášení jednostranného příměří v pásmu Gazy, které 21. 1. 2009 Hamás přijímá a izraelská armáda se z území začala stahovat. Již den nato započaly práce na obnově pašeráckých tunelů u egyptských hranic, odkud proudí radikálům zbraně.

Za klíčové s ohledem na řešení palestinské otázky se považovaly americké prezidentské volby, které v roce 2008 vyhrál demokratický kandidát Barack Obama. Ten již před volbami deklaroval změnu kurzu americké diplomacie směrem k mírovým řešením na Blízkém východě. Obama na rozdíl od jeho předchůdce používá tvrdší rétoriku vůči Izraeli, kritizuje výstavby židovských osad a označil některé vojenské útoky za válečné zločiny Izraele. V kritice se k USA na poli OSN připojila i Evropská unie a nyní v roce 2011 Izrael připouští, že při operaci v Gaze použil nekonvenčních zbraní - fosforových granátů, které měli za cíl i likvidaci civilního obyvatelstva.^[25]

9 PŘEPOKLÁDANÝ VÝVOJ BUDOUCNOSTI A BEZPEČNOSTI STÁTU IZRAEL

Jakým způsobem a směrem se situace na Blízkém východě bude ubírat v budoucnu lze opravdu jen velmi těžko předpokládat. Jedno je však jisté, že téměř století (od vzniku Izraele) trvající spor rozhodně není možné vyřešit během několika dnů, měsíců a možná ani let.

Z předchozích kapitol je doufám dostatečně patrné, že obě strany mohou prokázat dosti věcnými argumenty, proč v oblasti tak tvrdošíjně lpí na hájení svých zájmů. Chování obou znepřátelených stran je v takovém stádiu, až se může člověku zdát, že otázky mírových jednání jsou takřka vyloučeny.

Přesto můžeme v určitých časových intervalech pozorovat změny v postoji a ochotu některé ze stran usednout k jednacímu stolu. Avšak realita těchto gest se mnohdy ukázala jako taktika, či strategie k načerpání nových sil, získání času a získání dalších zbraní s úmyslem ještě razantnějšího útoku.

Stanovení jakýchkoliv předpovědí či časových horizontů je více než obtížné, ne-li dokonce nemožné.

Je rozhodně zapotřebí si v oblasti řešitelnosti konfliktu v budoucnu rozdělit vztahy na dva typy: Vztah Izraele k arabsko-islámským zemím a izraelsko-palestinský vztah.

9.1 Vztah Izraele k arabsko-islámským zemím

Zde je hrozba izraelsko-arabské války rozhodně menší, než v předchozích letech. Spojenství Izraele a USA spolu s vlastní výzbrojí a nejnovější vojenskou technikou židovského je pro všechny potencionální agresory dosti výstražnou kombinací. Je totiž zapotřebí si uvědomit, že po útoku na Izrael by následoval ničící protiútok a potažmo i konflikt se Spojenými státy.

Od vzniku židovského státu se nejvíce podařilo izraelsko-arabský konflikt zklidnit prostřednictvím mírových smluv mezi Egyptem a Jordánskem, které měli za cíl dostat vzájemné vztahy do podoby diplomatických styků. Izraeli se dokonce podařilo uzavřít s Tureckem strategické spojení.

S ostatními arabsko-muslimskými zeměmi nejsou kontakty v takovém stupni napětí, jako s předchozími jmenovanými.

Co se týče vztahu Izrael s ostatními zeměmi, tak problémy setrvávají se zbývajícími arabsko-islámskými zeměmi především se Sýrií, Libyí, Saúdskou Arábií a Súdánem. Lze zcela vyloučit to, že by země chystali nějakou novou protiizraelskou koalici s cílem brzkého útoku na Izrael. V současnosti se spíše potýkají s hospodářskými a vlastními politickými problémy.

9.2 Izraelsko-Palestinské vztahy

Ale i v případě těchto vztahů, které pořád setrvávají na bodu varu a jsou pořád velice málo vyrovnané, se domnívám, že za teoretické příznivé konstelace na politické scéně mohou být vyhocené vztahy stabilizovány. Ohledně dosažení tohoto mírového stavu je spousta dohadů, ale jeho nereálnost vylučuje i vzájemný respekt židů a arabů v minulosti, či pozdější úspěšný počátek mírového začátkem 90. let.

Ale na druhou stranu existuje i další hrozba dramatického vyhocení izraelsko-palestinských vztahu například v podobě oživení další intrády a další přílivům tolik obávaného násilí a to i přes to, že výstavba fyzické bariéry mezi Izraelem a Palestinci značně omezila eventuální atentáty a násilí částečně omezila.

O konvenčním boji v budoucnu však můžeme jen těžko hovořit, protože rovnováha organizace ozbrojených složek, bojová technika a vyspělost zbraní nepřátelených stran je a zůstane diametrálně odlišná ve prospěch židovského státu.

Důsledek těchto aspektů signalizuje to, že ze strany Palestinců v případě konfliktu, můžeme počítat s násilím, atentáty a terorismem oproti velmi tvrdým vojenským akcím iniciovaným Izraelem.

Budoucí mírová jednání a posun konfliktu k pozitivní změně závisí hlavně na politickém rozpoložení v Izraeli a palestinské autonomii. Zatímco po smrti Jásira Arafata došlo mezi arabskou politickou elitou k posunu od zatvrzeného přístupu k mnohem větší otevřenosti. V židovském státě doposud vládnou jakoby nesmrtelné ikony bývalých válečných generálů dříve Ariel Šaron a nyní Ehud Olmert a Benjamin Netanjahu. V tomto případě by podle mě bylo vhodné, kdyby nastala obměna vládnoucí garnitury a ke slovu by se dostala nová generace, svolnější ke kompromisům a otevřenější k dalším jednáním.

Značnou míru úsilí pro mírové procesy musí vynaložit i mezinárodní společenství, zejména EU a USA. Po vítězství demokratického kandidáta Barracka Obamy v prezidentských volbách ve Spojených státech se očekává navázání na aktivní zahraniční politiku Billa Clintona, která je v současnosti rozhodně méně aktivní, než tomu bylo slabé dvě desetiletí zpět. Ovšem bez ustavičného tlaku na obě strany a bez finanční pomoci jsou vyhlídky optimistických změn téměř nemožné.

9.3 Obama a Izrael

Americký prezident Barack Obama, který trvá na tom, že jeho vláda pokládá Izrael, jako svého přítele, to dokazuje docela zvláštním způsobem. Necelého půl roku zpět přiměl spoustu lidí k zamyšlení, když ohlásil, že Spojené státy plánují další kolo prodeje zbraní do Saúdské Arábie. Hodnota této transakce měla koketovat s hranicí 60 miliard dolarů. Saúdští Arabové by měli dostat nejlepší americkou bojovou techniku včetně bombardovacích letounů typu F-15, vrtulníků Blackhawk a Apache, bomb naváděných laserem, vyspělých radarových soustav a raket Harpoon a Sidewinder.

Obr. 27. Barack Obama

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [13]]

Podle komentátora izraelského deníku Jerusalem Post je to zřejmě zdaleka největší zbrojní obchod v amerických dějinách, který výrazně posílí vojenskou, a zejména útočnou moc pouštního království. Mezi lety 1950 a 2006 prodali Američané Saúdské Arábii zbraně asi za 60 miliard dolarů a prezident Obama jim teď chce jedním rázem poskytnout dodávku, která se vyrovná zbrojním obchodům uskutečněným v průběhu desítek let. Nutno dodat, že je to tatáž Saúdská Arábie, která nechce uznat existenci Izraele, slouží jako zdroj peněz a lidské síly pro militantní islámský fundamentalismus a vlastními občany upírá jakékoli zdání lidských práv.

Saúdové navíc nejsou jedinými pochybnými figurami, které mají těžít z Obamových vojenských obchodů. Chystají se totiž další tři zbrojní kontrakty se státy v Perském zálivu, které se rovněž staví ke státu Izrael ne zrovna přátelsky. Od letošního jara pokračilo vyjednávání o prodeji vojenských letadel a raket Patriot do Kuvajtu a letounů F16 do Ománu, který za ně zaplatí tři a půl miliardy dolarů. To všechno je třeba přičíst ke zbrojním obchodům v hodnotě 13 miliard dolarů, které americký prezident Barack Obama schválil během svého působení v Bílém domě.

Izraelský komentátor se ptá, co se to vlastně děje a proč americký prezident tak horlivě vyzbrojuje nepřátele Izraele? Zdánlivým důvodem je rostoucí strach z moci Íránu a hrozeb, které v něm vidí celý Blízký východ. Experti hovoří o tom, že Amerika se rozhodla vyslat íránským ajatolláhům jasný vzkaz, že stojí za svými spojenci v Perském zálivu a dokáže zastrážit zlotřilý Írán.

Barack Obama a jeho kolegové zatím odmítají kritiku zbrojních obchodů vlády a prosazují jejich rychlou realizaci. Celá záležitost se prostě ubírá velice špatným směrem a nic na tom nemění fakt, že Spojené státy potřebují udělat všechno, aby přibývala pracovní místa. Prodej zbraní diktátorům se tím ospravedlnit nemůže. Američané mají samozřejmě své zájmy a Barack Obama není první americký prezident, který připojil svůj podpis k dohodě s představiteli saúdského režimu. Zdá se však, že jeho vláda posouvá věci na úplně jinou úroveň, když se snaží rychle prodat sadu hrozných zbraní několika nejstrašnějším režimům na Blízkém východě.

Prezident Barack Obama tím riskuje, že naruší vojenskou rovnováhu ve prospěch arabských režimů, které odmítají existenci Izraele. Jeho obchody dávají nejvyspělejší americké zbraně do rukou nespolehlivých spojenců, kteří nesdílejí západní hodnoty ani

ideály. Není to prostě dobrá politika ani pro Ameriku a tím méně pro Izrael. Jejím smyslem není zastrašit nebezpečný Irán, ale co možná nejdříve uslyšet zvonění arabských penízků na dně vyhladovělé americké pokladny.^[28]

9.4 Hrozba třetí intifády online

Řada arabských států se přesvědčila, že Facebook je mocná zbraň budoucnosti. Není žádnou novinkou, že prostřednictvím Facebooku bylo svolané již velké množství demonstrací a akcí podporující násilí regionu. Nyní je však hrozba ještě daleko vyšší, neboť vznikla na sociální síti skupina vyzývající ke třetí intifádě.

Přibližně čtvrt roku zpátky vznikla na Facebooku skupina s názvem „Třetí palestinská intifáda“ (Third Palestinian Intifada), která se může k dnešnímu datu pyšnit bezmála tisíci členy. Židovského stát pamatuje první a druhou intifádu, které v Izraeli a na územích Pásma Gazy a Západního břehu proběhly v období 1987-1993, respektive 2000-2004 (nad přesným rokem ukončení druhé intrády panuje mnoho otazníků, hovoří se však o období smrti Jásira Arafata). První intifáda byla ve znamení různých forem nenásilných nepokojů, házení kamenů zřídka i molotovových koktejlů a granátů, druhá intifáda s sebou nesla teroristické útoky a sebevražedné atentáty.

Skupina přitom vyvolává nové oživení protiizraelského povstání, v pořadí již třetím. Vložené motivy a videonahrávky přitom nepochybně a zcela přímo vyzývají k vraždění Izraelců, Židů a „osvobození Palestiny“ a Jeruzaléma formou krutého násilí.

Na existenci skupiny již zareagoval izraelský ministr Juli-Joel Edelstein, který uvědomil o události prostřednictvím dopisu k rukám zakladatele sociální sítě Marku Zuckenbergovi, v němž jej vyzývá ke zrušení této skupiny. Ani americká organizace Anti-Defamation League (ADL) nebyla k situaci lhostejná a na facebookovou skupinu apelovala a označila ji za „příšerné zneužití technologií k podpoře terorismu.“ Avšak zakladatelé skupiny přišli s odpovědí, že pokud by Facebook skupinu zrušil, všichni muslimové světa budou největší sociální sítí navždy bojkotovat.

Po případném nahlášení však nezbývá nic jiného, než jen čekat jak Facebook zareaguje a zda skutečně všichni muslimové světa zavrhnou Facebook za to, že smazal skupinu obsahující nenávistné projevy a výzvy k vraždění.

9.5 Další možné hrozby a vyhlídky budoucnosti Izraele

Hlaví roli při přehodnocování strategie i taktiky v izraelské armádě sehrál rok 2007, který je rámcován tím, že v Izraeli jsou na pořadí pesimistické úvahy a postřehy, že do 20let může být Izrael vymazán z mapy světa. Tyto úvahy jsou dány posunem myšlení OSN a hlavně EU, které stále častěji mají tendenci stavět Izrael do pozice viníka trvalé krize a agresora a to z důvodu dobrých vztahů s muslimským světem, neboť v těchto oblastech jsou hlavní zásoby ropy, které už v současnosti není zrovna na „rozdávání“.

Tahle skutečnost by mohla být signálem, že Arabové získají převahu nad euro – americkými křesťansky - liberálními a technologicky velmi vyspělými bělochy, závislími na arabské ropě.

Izrael musí do budoucna počítat s tím, že není schopen politicky zužitkovat výhody stažení. Muslimští protihráči si vždy najdou záminku a hromadně využívají sdělovací prostředky především ze západních zemí k šíření nepřátelské nálady vůči židovskému státu formou prezentací ztrát civilního obyvatelstva.

Útok Hizballáhu na Izrael v létě 2006 měl mezi muslimy širokou lidovou podporu. Na Irán byl regulován na nějakou dobu tlak kvůli jadernému programu. Sýrie si tím zajistila zpět větší vliv v Libanonu, který musela v roce 2005 vojensky opustit. A muslimové si potvrdili pravdu, že veřejné mínění na západě bude vždy na jejich straně, pokud výše zmíněnou prezentací nevinných obětí osloví správné politiky a skupiny obyvatel.

Konfrontace arabských protivníků s Izraelem v budoucnosti bude mít mezi arabskou populací spíše podporu, v nejhorším případě toleranci. Arabské státy jsou po dlouhá období ve vztahu s okolním světem v lepším postavení než Izrael. Proto je rozhodně zapotřebí ze strany Izraele najít do budoucna strategické a efektivní postupy, které eliminují agresivitu a nastaví mírové soužití. Rovněž židovský stát musí neustále počítat s možným útokem či hrozbou, čili nepřetržitá připravenost rychlých reakcí a hbitých operací musí být pro tento region naprostou samozřejmostí.

K těmto okolnostem je třeba, aby byl Izrael podpořen dalšími státy, nejen USA, Rusko, ale samozřejmě i zeměmi EU, což je velmi málo pravděpodobné, neboť zdroj ropy z muslimských zemí i přes veškeré nedobře vyhlížející prognózy poskytuje stále dostačující množství.

9.6 Potencionální nepřátelé Izraele v budoucnu

V postavení proti některému ze sousedů, či jiného znepráteného státu se může Izrael ocitnout v podstatě kdykoli. Můžeme jen stěží předpokládat, kdo bude další protějšek, kterému se bude muset židovský stát bránit a ukázat svoji sílu s co možná nejmenšími následky a ujmy na zdraví a životech.

Obr. 28. mapa Izrael a sousední státy

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [29]]

9.6.1 Libanon

Tato země je dlouhodobě považována za vážný bezpečnostní problém. Libanonský Hizballáh bude od roku 2007 lépe, než kdykoli předtím. Na daleko vyšší úroveň vzrostl počet protitankových prostředků a protiletadlových raket. Klád se důraz na komunikační prostředky, zabezpečené kanály a propojení se syrsko - iránskou špionážní a komunikační sítí.

Hizballáh zahájil i politické čistky. Zvyšuje svoji popularitu u šíitského obyvatelstva. Íránské peníze na obnovu zničených domů a dalšího majetku rozdáváné Hizballáhem tuto situaci umocňují. Cílem milicí vedených Íránci v Libanonu je další konflikt načasovaný podle potřeb Sýrie a Íránu. Libanon zůstává aktivním bojištěm.

Přítomnost jednotek OSN je jen epizodou, která dovoluje milicím se v klidu dozbrojit. Západ si tak dělá alibi, že se snaží pomoci ale jako každý dobrý skutek, i tento bude po zásluze potrestán. Tak jako při válce na JOM KIPUR protivník nařídí odchod vojáků OSN a udeří, kde bude chtít.

9.6.2 Sýrie

Írán a Sýrie koordinují svůj tlak na Izrael a tím nepřímo i na USA. Obě země zahájily v listopadu 2005 strategickou špionážní spolupráci. Vznikla dvě iránsko-syrská odposlechová střediska monitorující elektronickou komunikaci v oblasti.

Sýrie posiluje svoji pozici i ekonomickou spolupráci. Např. Írán, Venezuela a Sýrie podepsaly v poslední říjnový den 2006 zřízení ropné rafinerie v Sýrii. Hugo Chavez, venezuelský prezident, když navštívil Sýrii v září 2006, si pochvaloval, jak společně s Íránem odolává Sýrie tlaku USA. Podporu Íránu vyjádřil i v lednu 2007 při návštěvě iránské delegace ve Venezuele. Írán a Venezuela mají za úkol šířit po světě tzv. „revoluční myšlenky“ a s nimi i Sýrie.

Spory se Sýrií Izrael řešil vždy razantně. Ale doba se změnila. Sýrie sice nepodceňuje schopnosti izraelské armády, ale předpokládá, a politická porážka Izraele v Libanonské kampani jim to potvrdila, že Izrael je politicky ochromen v ofenzivních akcích politickou, morální a dokonce ropnou brzdou od EU. Přímé útoky na Sýrii a Írán by mohly způsobit nervozitu na trhu s ropou nebo i selektivní krátkodobé embargo vůči určitým zemím.

Pokud by se Izrael k útoku odhodlal, například k leteckému, tak cílem akce nemůže být nic menšího, než ochromení syrských vojenských schopností. Nic menšího se při konfrontaci se Sýrií nevyplatí. I při daleko menším útoku by podle následných hysterických reakcí médií šlo o „vyhlášení války“ arabskému světu. Podobně jako při řadě předchozích akcí v historii izraelského letectva by se jednalo o časově velmi omezený pečlivě naplánovaný úder. Nelze vyloučit zásadní omezení, že úder v hloubce Sýrie by probíhal jen po dobu několika desítek minut v rámci jedné či dvou na sebe rychle navazujících vln letadel, včetně využití bezpilotních prostředků k úderům proti bodovým cílům.

9.6.3 Palestinci

O tomto asi momentálně největším Izraelském nepříteli jsem už několikrát hovořil výše, tak jen pro úplnost si v této sekci připomene důležitá fakta.

Vytvoření samostatného státu by nepochybně pro Palestince znamenalo normalizaci vztahů s Izraelem, protože by zajisté následně došlo k ekonomické spolupráci. Ty by rozhodně měla pro palestinsko-arabské obyvatelstvo větší význam, než ekonomická spolupráce s Jordánskem. Do povstalecké sítě sponzorované Íránem je zapojen také Hamas v Gaze. Hamas potřebuje pásmo Gazy velmi dobře vyzbrojit protitankovými a protiletadlovými střelami, neboť Izraelská rozvědka varovala, že desítky těchto zbraní byly do oblasti obstarány. I mezi stoupenci vyklízení osad si vyklízení tohoto regionu našlo slova kritiky. Předpokládalo se, že z Egyptské strany se tímto územím budou hromadně dodávat zbraně do Gazy, což se zanedlouho potvrdilo.

Izrael se nechal slyšet, že pokud stav setrvá, začne bombardovat tunely, kterými jsou zbraně z Egypta na palestinské území pašovány. Otazníkem zůstává, zda egyptští policisté budou hranici bedlivě hlídat, neboť sympatie k palestinskému odboji jsou mezi arabským světem více než silné.

Podle mého názoru dojde ke snaze vyprovokovat ze strany Palestinců rozsáhlé střetnutí s izraelskou armádou poté, co se jim podaří získat dostačující arzenál. V Libanonu se jednalo o časový úsek, který byl potřeba k vybudování dobré infrastruktury Hizballáhu. Do budoucna jen záleží na tom, zda se ke slovu ohledně nakládání s palestinskými územími dostane radikální Hamas, nebo mírnější Fatah. Ale tyto skutečnosti by akorát ovlivnili způsob taktiky, jakým by se postupovalo proti Izraeli.

9.6.4 Írán

Írán nemá doposud na kontě žádnou agresivní válku, jen obrannou proti Íráku. Otázkou tedy zůstává, do jaké míry je schopna islámsky zbarvená politika vytvořit opravdový problém? Podpora protiizraelských milicí a štvavá protiizraelská prohlášení íránského prezidenta ještě nemusí signalizovat zlé předzvěsti.

Další vývoj v Izraeli a Íránu se bude nepřímo odvíjet od situace v Íráku. Po druhé válce je v zemi díky nezvládnuté reorganizaci porušena mocenská rovnováha a to má za důsledek podporu šíitských milicí, které provádějí různé etnické čistky proti sunnitům.

Asi 2 roky zpět se nechal ministerský předseda Ehud Olmert v rozhovoru s německou televizí slyšet, že Írán touží mít také jaderné zbraně jako např. USA, Francie, Izrael a Rusko. Bylo to úplně první přiznání, že také Izrael disponuje s jadernými zbraněmi. Tento signál si lze vyložit jako varování muslimským protihráčům zejména Íránu.

Úkolem potenciálního útoku na Írán by byla likvidace jaderného programu. To by sice tento program velice zbrzdilo, nikoli však úplně zastavilo. Když hovoříme o objektech v Íránu, které s touto tematikou mají něco společného, budeme se zajisté bavit řádově ve stovkách těchto míst, což signalizuje, že při potencionálním útoku např. ze strany USA, bude velice obtížné odhalit všechna tyto zmiňovaná působiště. Na nějaký čas by vykojila z běžného režimu infrastruktura provázející vývoj v oblasti jaderných zbraní. Letecké útoky na Írán by zajisté spustily ofenzivu ze strany šíitských milic v Iráku a na Blízkém východě.

Jestliže by k útoku došlo někdy v blízké budoucnosti, odehrál by se v době, kdy jsou jak Sýrie, tak Írán čerstvě po přezbrojení. Tyto dvě země nakoupily nové zbraně, zvyšují schopnost své protivzdušné obrany a celkovou připravenost k odvetným úderům.

9.7 Dedukce a shrnutí

V průběhu následujících 20 let lze očekávat postoj Izraele tváří v tvář proti agresivnímu tlaku, politické a vojenské spolupráci Libanonu, Sýrie, šíitského Iráku za podpory Íránu. Jordánsko s největší pravděpodobností zůstane nadále neutrální. V případě, že by v Egyptě volby zvítězily krajně islamistické síly, přidal by se zajisté na stranu protiizraelské koalice, což není jisté, ale do deseti let by tato situace rozhodně nastat mohla.

Izrael musí být stále velice dobře připraven na novou válku připomínající tu v roce 1967, což byl preventivní útok proti okolním arabským státům v kombinaci s válkou proti Hizballahu v Libanonu. Tento útok z roku 1967 byl knižní příklad klasické bleskové války podobný, jako na počátku 2. Světové války převedený německou Wehrmacht. Naopak útoky v Libanonu v roce 2006 měly všechny znaky asymetrické války. A jako jedna armáda z mála na světě, nebo spíš jediná, která dovede bojovat takovým způsobem, je právě Izraelská armáda.

9.8 Přípravenost Izraele udeřit jako první je naprostou nutností

Dosažení úspěchu v případném boji se neodvívá pouze od úderů tankových sil, ale od celkové koncepce armádního útoku. Rychlého vítězství může být docíleno v podstatě jakýmkoliv účinným a bleskovým zákrokem. V regionu, který řešíme je ale tanků velmi mnoho a značná část je jich na vysoké technické úrovni. Za zmínku stojí izraelský tank Merkava MK4, který je ve výzbroji od roku 2004 a jedná se o absolutní špičku na světě. Blesková válka je tedy možná i v případě asymetrických válek či kombinací asymetrických a technologických válek. A Izrael asi bude nucen se na tento způsob války připravit. Z pohledu asymetrické strategie vystupují dva základní principy pro Izrael, pokud by chtěl asymetrickou aplikovat.

Obr. 29. Merkava MK4

[zdroj obrázku uveden v použité literatuře, zdroj číslo [22]]

9.8.1 rozhodnout dříve než OSN

Izrael se nachází v politicky nevýhodném postavení. Jakýkoliv manévr ze strany Izraele, vždy skončí patovým příměřím z rozhodnutí OSN, které je základem v případě dalších bojů. Na této politické nevýhodě se v posledním období neblaze podílí také EU. Akce v Libanonu toho byla dokonalou ukázkou.

Proto musí být Izraelský úder tak rychlý, aby tyto subjekty nestihly ovlivnit eventuelní vojenské operace ještě dříve, než o tom tyto organizace rozhodnou. Pokud by se ke slovu dostalo rozhodnutí OSN, boj skončí kompromisem, který bude špatným základem pro další možné konflikty. Pokud boj ukončí vítězně sám Izrael, bude se nacházet v nejlepší pozici pro další boje a vyjednávání.

9.8.2 Schopnost vyhodnocení situace do 24 hodin

Podle mého názoru by měl být Izrael schopen vyhodnotit nebezpečnost i záměr protivníka v co možná nejkratší době, maximálně však do 24 hodin. Tato doba je hraniční pro zahájení vojenských protiopatření.

Taktické útoky proti zneprátelené straně musí být v případě jakékoli hrozby provedeny velice účinně a rychle, nejlépe řádově v desítkách minut prvního válečného dne. Musí se jednat o úder velice nekompromisní se zdrcující účinností.

Izrael je stát, který nemá příliš materiálu a v podstatě ani lidí, pro vedení rozsáhlých a vyčerpávajících bojů, které by nebraly konce. K tomu všemu je rozhodně zapotřebí nepodceňovat arabské země, které stále více a více moderně zbrojí. Čili můj úsudek a pohled na věc je takový, že pro Izrael je v budoucí možné válce a následnému boji o přežití rychlost tím nerozhodujícím faktorem.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat izraelsko-palestinské vztahy a na základě postupně získaných informací, které popisují jednotlivé dobové události, jenž jsou seřazeny do časového sledu tak, jak se ve skutečnosti odehrávaly, pokusit se o navázání dalšího předpokladu o budoucím vývoji a směřování izraelsko-palestinského sporu.

Do diplomové práce jsem se snažil vložit co nejvíce dostupných informací k dané problematice, kterých jsem nabyl dlouhodobým zájmem o válečné konflikty. Během studia jsem je pak rozšířil na základě výuky a materiálů buďto vlastních, nebo poskytnutých univerzitou, internetem či vědeckou knihovnou.

S vědomím, že jen stěží budu schopen na 100 stránkách shrnout období zachycující 6000 let a ještě k tomu plynule navázat s mojí vizí do budoucna, jsem se i přes tyto skutečnosti pokusil alespoň zrekapitulovat a připomenout události, které byly rozhodující pro start nových a navazujících etap v dějinách Izraele.

Přestože je současná úroveň Izraelské armády na velmi vysoké úrovni, je stále zapotřebí uvědomovat si, jak důležitou roli hraje pro židovský stát stálá připravenost na možný útok ze strany nepřítele.

I když je Izrael absolutní světovou špičkou v oblasti zabezpečení, s ohledem na současné světové dění a problematiku Blízkého východu, je velmi úzce spojen s vývojem stále novějších a modernějších technologií v oblasti zbrojního průmyslu, vojenské techniky a především bezpečnosti. Ve skutečnosti není žádnou novinkou, že v tomto odvětví, které se kosmickou rychlostí žene dopředu, je pro stát Izrael do budoucna nesmírně důležité, zachovat si světové prvenství a držet si pokud možno stále alespoň malý náskok před ostatními.

Při psaní diplomové práce mě překvapilo, že zejména velká část internetových zdrojů uvádí často zkreslené informace, např. nesprávně přeložené z cizího jazyka atd. Proto jsem se snažil čerpat pouze z oficiálních zdrojů a z odborné literatury

Do budoucna bude rozhodně velice zajímavé věnovat se tomuto konfliktu, jelikož nad tímto sporem stále visí mnoho a mnoho otazníků. Práce pro mě byla velkým přínosem a znalosti získané jejím zpracováním bych v navazujících letech moc rád obohatil.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The aim of this thesis was to analyze a Palestinian-Israeli relationship, and gradually obtained the information that describes events of the period, arranged in chronological sequence, as is actually happening, try to make another assumption on the future development and direction of the Israeli-Palestinian conflict .

In my thesis I tried to put as much information available on this issue, which I took a long interest in military conflicts and during the study is extended to the teaching materials and either their own or provided by the school, the Internet or library science.

Knowing that I will hardly be able to summarize the 100 pages covering the period 6000 and yet it will follow up with my vision for the future, I, despite the fact they at least tried to summarize and recall events that were crucial to the launch of new and follow-up stages in Israel's history.

Although the current level of the Israeli army is on high level, it is still necessary to realize the important role played by the Jewish state is ready for a possible attack by the enemy, which Israel has quite a bit.

Even though Israel is the absolute world leader in security, in light of current world events and issues in the Middle East very closely associated with the development of ever newer and more modern technology in the defense industry, military technology and especially security. There is nothing new, the fact that in this sector, which drives cosmic speed ahead, Israel is extremely important for the future, to preserve the world and keep, if possible, still a little ahead of the enemy.

To my surprise, when I was writing this thesis found that a great many, particularly Internet sources, give very misleading information, eg, incorrectly translated from a foreign language, etc. So I tried to draw only from official sources and literature

The future will certainly be very interesting to dwell on the Israeli-Palestinian conflict, because this dispute hangs over many, many questions. Works for me was a great asset and knowledge acquired through the processing in subsequent years I would very much enriched.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje:

- [1] MENDELSON, Everest. *A compassionate peace: a futur efor Izrael, Palestine, and the Middle East*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1989. 321s. ISBN 0374521328
- [2] CHAPMAN, Colin. *Či je Země zaslíbená - Pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*. Praha : Volvox Globator, 2003. 336 s. ISBN 80-7207-507-1.
- [3] ČEJKA, Marek. *Judaismus, politika a Stát Izrael*. 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2003. 252 s. ISBN 80-210-3007-0.
- [4] ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina - Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 2. vyd. Praha : Barrister & Principal, 2007. 321 s. ISBN 978-80-87029-16-9
- [5] LAUCKÝ, Vladimír. *Technologie komerční bezpečnosti*. 2. vyd. Zlín : UTB Zlín, 2010.81 s. ISBN 978-80-7318-889-4.
- [6] LAUCKÝ, Vladimír. *Technologie komerční bezpečnosti II*. 2. vyd. Zlín : UTB Zlín, 2007. 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
- [7] LAUCKÝ, Vladimír. *Bezpečnostní futurologie*. Zlín : UTB Zlín, 2007. 93 s. ISBN 978-80-7318-889-4.
- [8] HURTA, Josef, LAUCKÝ, Vladimír. *Management bezpečnostního inženýrství*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. 172 s. ISBN 978-80-7318-412-5
- [9] BROŽ, Ivan. *Arabsko-izraelské války*. Praha : Epoque, 2005. 360 s. ISBN 80-86328-91-0.
- [10] SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha : Regia, 1999. 767 s. ISBN 80-902484-4-6
- [11] HERZOG, Chaim. *Arabsko-izraelské války*. Praha : Lidové noviny, 2008. 617 s. ISBN 978-80-7106-954-6.

Internetové zdroje:

[12] *ZIONISM-ISRAEL* [online]. 1998 [cit. 2011-05-26]. Map of ancient Israel. Dostupné z WWW: <http://www.zionism-israel.com/maps/Canaan_after_conquest.htm>.

[13] *Wikipedie* [online]. 2011 [cit. 2011-05-26]. Dějiny Izraele. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Izraele>.

[14] *Chaim Weizman* [online]. 2008 [cit. 2011-05-08]. Chaim Weizman. Dostupné z WWW: <<http://myy.haaga-helia.fi/~a1000480/Israel/Presidents/ChaimWeizmann.htm>>.

[15] *Mannaismaya* [online]. 2011 [cit. 2011-05-26]. Six-day-war. Dostupné z WWW: <<http://mannaismayaadventure.wordpress.com/2011/03/24/six-day-war/>>.

[16] *The Sun-history of sport* [online]. 2011 [cit. 2011-05-26]. Munich Olympic stadium on 10 September 1972. Dostupné z WWW: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/hold_je_front_page/historyofsport/2703647/1972-Munich-massacre-Darkest-day-for-Olympics.html?print=yes>.

[17] *Aljazeera* [online]. 2002 [cit. 2011-05-26]. AljazeeraTalk. Dostupné z WWW: <<http://aljazeeratalk.net/node/1783>>.

[18] *Singas* [online]. 2002 [cit. 2011-05-26]. Achille Lauro. Dostupné z WWW: <http://www.singas.co.uk/HTML/lou_watkins.html>.

[19] *Picslaw* [online]. 2007 [cit. <http://picslaw.co.cc/desert-storm-pictures.html>]. Ukol1. Dostupné z WWW: <tcute-tension-omega-projeah.blogspot.com>.

[20] *Tcute-tension-omega-projeah* [online]. 1995 [cit. 2011-05-02]. Conflit israel+palestine. Dostupné z WWW: <tcute-tension-omega-projeah.blogspot.com>.

[21] *Listverse* [online]. 2008 [cit. 2011-05-26]. Camp David Summit 2000. Dostupné z WWW: <<http://listverse.com/2008/08/29/10-attempts-at-arab-israeli-peace/>>.

[22] *WowTurkey* [online]. 2008 [cit. 2011-05-26]. M-60 tankları Kayseri'de üretilecek. Dostupné z WWW: <<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=21991&start=10>>.

[23] *Cranfordafmenard.blogspot* [online]. 2011 [cit. 2011-05-26]. Lebanese-civil-war. Dostupné z WWW: <<http://cranfordafmenard.blogspot.com/2010/06/lebanese-civil-war.html>>.

- [24] *HNzprávy* [online]. 2011 [cit. 2011-04-11]. Palestina. Dostupné z WWW: <http://zpravy.ihned.cz/tagy/Palestina-4123?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=kauzy_izrael_palestina>.
- [25] *HNihned* [online]. 2011 [cit. 2011-05-26]. Budoucnost Izraele. Dostupné z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-17570240-martin-novak-budoucnost-izraele-mir-ci-jen-prezivani>>.
- [26] *ALTHERMEDIA* [online]. 2008 [cit. 2011-04-28]. Ztracené kmeny Izraele. Dostupné z WWW: <http://cz.altermedia.info/ze-zahranici/ztracene-kmeny-izraele_4377.html>.
- [27] *TOP seriály* [online]. 2010 [cit. 2011-05-19]. Zbraně budoucnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.top-serialy.cz/serial/zbrane-budoucnosti/>>.
- [28] *ČESKÝ ROZHLAS* [online]. 2010 [cit. 2011-05-25]. Budoucnost NATO, ohrožený Izrael a tajemství starých obrazů. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/cro6/internet/_zprava/budoucnost-nato-ohrozeny-izrael-a-tajemstvi-starych-obrazu--810966>.
- [29] *Wikipedie* [online]. 2010 [cit. 2011-05-24]. Konflikty a mírové dohody. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael#Konflikty_a_m.C3.ADrov.C3.A9_dohody>.
- [30] *Shekel* [online]. 2011 [cit. 2011-04-25]. Začne třetí intifáda online?. Dostupné z WWW: <<http://www.shekel.cz/13329/zacne-treti-intifada-online>>.
- [31] *Válka* [online]. 2010 [cit. 2011-05-26]. Dějiny palestinského území od prvního osídlení po mandátní zprávu Velké Británie. Dostupné z WWW: <http://www.valka.cz/clanek_13630.html>.
- [32] *CT24* [online]. 2010 [cit. 2011-04-11]. Chystají Palestinci třetí intifádu?. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/o-cem-se-mluvi/40190-chystaji-palestinci-treti-intifadu-obe-predchozi-si-vyzadaly-tisice-zivotu/>>.
- [33] *NOVINKY* [online]. 2010 [cit. 2011-05-25]. Egypt otevře hraniční přechod do pásma Gazy. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/234453-egypt-otevre-hranicni-prechod-do-pasma-gazy.html>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

př.n.l.	před naším letopočtem
n.l.	našeho letopočtu
tzv.	takzvaný
tis.	tisíc
č.	číslo
stř.	střední
resp.	respektive
např.	například
USA	Spojené Státy Americké
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
PA	Palestinská autonomie
EU	Evropská unie
OSN	Organizace Spojených Národů
OOP	Organizace pro Osvobození Palestiny
IOS	Izraelské ozbrojené síly
AOF	Arabská osvobozená fronta
POF	Palestinská osvobozená fronta
SLA	South Lebanon Army
JLA	Jiholibanonská armáda

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. mapa oblasti Kanaán-území dnešního Izraele</i>	<i>14</i>
<i>Obr. 2. mapa Britského mandátu Palestina</i>	<i>17</i>
<i>Obr. 3. King David Hotel po explozi</i>	<i>19</i>
<i>Obr. 4. první prezident Izraele Chajim Weizmann</i>	<i>23</i>
<i>Obr. 5. skupina Izraelských vojáků během šestidenní války</i>	<i>27</i>
<i>Obr. 6. Území obsazená Izraelem během šestidenní války</i>	<i>30</i>
<i>Obr. 7. Izraelská vlajka na púl žerdi na olympijském stadionu v Mnichově 10. září 1972.</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 8. Menachem Begin, Jimmy Carter a Anwar Sadat při vyjednávání míru v Camp Davidu roku 1978</i>	<i>36</i>
<i>Obr. 9. Izraelské tanky v Libanonu 1982</i>	<i>39</i>
<i>Obr. 10. Izraelská patrola na území farmy Šebá</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 11. výletní italská loď Achille Lauro v roce 1985</i>	<i>43</i>
<i>Obr. 12. žena vrhající kámen při první intifádě</i>	<i>45</i>
<i>Obr. 13. Jicchak Šamir</i>	<i>47</i>
<i>Obr. 14. členové islámistické organizace Hamas</i>	<i>50</i>
<i>Obr. 15. přelety stíhacích letounů během operace „Pouštní bouře“</i>	<i>51</i>
<i>Obr. 16. Jicchak Rabin, Bill Clinton a Jásir Arafat po podepsání Mírových dohod z Osla ve Washingtonu 13. září 1993</i>	<i>55</i>
<i>Obr. 17. rozdělení Západního břehu do zón</i>	<i>57</i>
<i>Obr. 18. Šimon Peres</i>	<i>59</i>
<i>Obr. 19. telavivská radnice-místo, kde byl spáchán atentát na Rabina</i>	<i>60</i>
<i>Obr. 20. Izraelský premiér Benjamín Netanjahu</i>	<i>62</i>
<i>Obr. 21. Ehud Barak</i>	<i>63</i>

<i>Obr. 22. Ehud Barak, Bill Clinton a Jaásir Arafat na mírovém summitu v Camp David červenec 2000</i>	<i>65</i>
<i>Obr. 23. bezpečnostní bariéra</i>	<i>68</i>
<i>Obr. 24. Jásir Arafat a Mahmúd Abbás přibližně rok před volbami</i>	<i>70</i>
<i>Obr. 25. Libanonský voják před zničeným supermarketem ve městě Tyr</i>	<i>71</i>
<i>Obr. 26. Ehud Omert</i>	<i>72</i>
<i>Obr. 27. Barack Omany</i>	<i>76</i>
<i>Obr. 28. mapa Izrael a sousední státy</i>	<i>80</i>
<i>Obr. 29. Merkava MK4</i>	<i>84</i>

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. vývoj populace v britském mandátu Palestina19

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2000

Příloha 2. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2001

Příloha 3. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2002

Příloha 4. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2003

Příloha 5. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2004

PŘÍLOHA P I: TERORISTICKÉ ÚTOKY NA OBČANY IZRAELE V DOBĚ II. INTRÁDY ZA ROK 2000

vysvětlivky:

DRUH ÚTOKU

S ...střelba

E/s ...exploze sebevražedná

E/t ...exploze technická (na dálku)

J ...jiné způsoby útoku

POČET OBĚTÍ (kromě pachatelů)

POČ. M. ...počet mrtvých (včetně těžce zraněných, kteří následně podlehl zraněním)

POČ. Z. T. ...počet zraněných těžce

POČ. Z. L. ...počet zraněných lehce

Chronologie spáchaných teroristických útoků proti Izraeli (neúplný výčet)

DAT.	S/E/J	MÍSTO ÚTOKU	POPIS ÚTOKU	POČ. M.	POČ. Z.T.	POČ. Z.L.
v roce 2000						
30.9.	J	Jeruzalém - arabská čtvrť	Palestinci napadli taxík a tloukli a bodali židovského studenta T. Grosmana		1	
12.10.	J	Ramalláh	rozzuřený palestinský dav ubil k smrti dva izraelské vojáky v záloze: 33letý Y. Avrahami byl otcem 3 dětí. 33letý V. Norzhich byl ženatý, jeho žena čekala dítě.	2		
2.11.	E/t	Jeruzalém	výbuch bomby v automobilu poblíž tržiště	3	10	
20.11.	E/t	pásmo Gazy	výbuch nálože v okamžiku, kdy kolem projížděl autobus se školáky	2	9	
22.11.	E/t	Hadera - centrum města	exploze silné nálože v okamžiku, kdy kolem projížděl autobus l. 7	2	2	58
Není uvedeno dalších celk. 26 útoků v roce 2000, jejichž následkem přišel o život nejméně 1 člověk (kromě pachatelů).						

Příloha. 1. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2000

[převzato ze zdroje [13]]

PŘÍLOHA P II: TERORISTICKÉ ÚTOKY NA OBČANY IZRAELE V DOBĚ II. INTRÁDY ZA ROK 2001

DAT.	S/E/J	MÍSTO ÚTOKU	POPIS ÚTOKU	POČ. M.	POČ. Z.T.	POČ. Z.L.
v roce 2001						
17.1.	S	Ramalláh	připravená vražda 16letého O. Rahuma z Aškelonu, který přijel na schůzku s palestinskou dívkou	1		
23.1.	S	Tulkarm	únos hostů z restaurace, 27letého M. Dajana a 34letého E. Zeitounyho arabskými ozbrojenci	2		
1.2.	S	silnice č. 60	střelba na os. automobil jedoucí z Jeruzaléma do Hebronu; zastřelen 42letý lékař S. Gillis, otec pěti dětí ve věku 3-13 let	1		
14.2.	J	spojka u Azoru již. od Tel Av.	Palestinec najel autobusem do skupiny cestujících na autobusové zastávce	8	3	25
4.3.	E/s	Netanja	palestinský Arab odpálil bombu v batohu na zádech na rušné ulici v centru města	3	60	
26.3.	S	Hebron	Palestinští ostřelovači napadli rodinu Passeových. Střela z ostřelovací pušky zasáhla 10měsíční děvčátko do hlavy, zatímco ji matka držela v náručí. Její otec byl zasažen do nohy.	1		1
28.3.	E/s	záp. od Kalkilje	Palestinec s výbušninou na těle přistoupil ke skupině studentů čekajících na zastávce	2	1	3
28.3.	E/t	Jeruzalém-Talpiot	V komerční zóně explodovalo auto naložené výbušninou ve chvíli, kdy ho míjel autobus.		7	
28.3.	E/s	Jeruzalém	odpálení bomby v blízkosti křižovatky French Hill		20	
8.5.	J	v okolí osady Tekoa (již. od Betléma)	dva 14letí chlapci utlučeni k smrti; zohavená těla chlapců byla nalezena druhého dne	2		
18.5.	E/s	Netanja	sebevražedný útočník odpálil nálož na promenádě Hasharon	5	≥100	
29.5.	S	silnice - u Neve Daniel	střelba na automobil na cestě mezi Guš Ecion a Jeruzalémem	2	1	2
1.6.	E/s	Tel Aviv	sebevražedný útočník odpálil bombu před diskotékou u delfinária	21	120	
5.6.	J	silnice - nedaleko Šíla	kámen zasáhl auto, v němž cestovala rodina a těžce zranil 5měsíční dítě; 11.6. dítě zemřelo	1		

18.6.	S	Einav (vých. od Tulkarmu)	38letý D. Zisserman smrtelně zraněn střelbou blízko vstupu do osady Einav	1		
22.6.	E/s	pásmo Gazy	dva 19letí izraelští vojáci zahynuli při výbuchu bomby, když se přiblížili k džipu s izraelskou SPZ (Palestinec předstíral, že uvízl a potřebuje pomoc)	2		
28.6.	S	silnice	27letá K. Veintraubová zasažena střelbou, když se vracela autem se svým synem od lékaře (na silničním obchvatu kolem Džanínu)	1		1
2.7.	S	Baka a-Sharkia sev. od Tulkarm	41letý A. Obadian, otec 4 dětí, zastřelen, když nakoupil na místním tržišti	1		
5.7.	S J	u vsi Susije v Judsku	Nalezeno tělo 51letého J. Har Sinaje, který se nevrátil (2.7.) z pastvy ovcí. Byl zastřelen a v těle měl řadu bodných ran.	1		
16.7.	E/s	zastávka - Binyamina	útočník odpálil bombu na autobus zastávce v Binyamině u vlakového nádraží	2	3	8
26.7.	S	silnice - vých. od Kalkil.	17letý R. Landau zastřelen v autě, když se vracel s otcem domů (stejní Palestinci předtím stříleli na děti v Givonu)	1		
5.8.	S	silnice - Samař	Palestinci zahájili palbu na automobil a zastřelili 40letou T. Blumbergovou, která byla v 5 měsíci těhotenství. Její muž a 14letá dcera utrpěli vážná zranění.	1	3	
9.8.	E/s	Jeruzalém	sebevražedný útočník odpálil bombu v pizzerii Sbarro v centru města	15		130
17.10.	S	Jeruzalém	ministr turistiky R. Ze'evy byl zastřelen před hotelem Hyatt	1		
28.10.	S	Hadera	dva Palestinci, členové palest. policie, zahájili střelbu ze samopalu do lidí na autobusové zast. v centru města	4	3	37
4.11.	S	Jeruzalém - French Hill	Palestinec zahájil střelbu ze samopalu na plný autobus č. 25, který zastavil na červenou na křižovatce. (Terorista začal střílet jako šílený ze vzdálenosti několika metrů. Do autobusu vyprázdnil celý zásobník než jej policisté zastřelili.) Na místě zemřel 14letý Menaše Regev a 16letá Šošana Ben Isaj.	2		45
27.11.	S	Afula	dva palestínští střelci zahájili palbu ze samopalů do chodců na pěší zóně (oba teroristé pocházeli z Džanínu)	2	10	40
29.11.	E/s	autobus - nedaleko Hadery	atentáčník vyhodil do povětří autobus na lince z Nazaretu do Tel Avivu (v nedalekém Džanínu pochodovalo na 3000 lidí, kteří oslavovali útok)	3		9
1.12.	E/s	Jeruzalém - ulice Ben Jehudy	dva teroristé odpálili na svém těle nálož v centru města (k útoku došlo v oblasti, kde se v sobotu večer shromažďuje mládež; všichni mrtví byli mladí muži ve věku 14 až 21 let)	11	17	163
2.12.	E/s	autobus - Haifa	Palestinec odpálil nálož v přeplněném autobuse č. 16 v Haifě	15		40
12.12.	E/t	silnice - u os. Emmanuel	tři teroristé zaútočili na autobus pomocí silné nálože (blízko vstupu do osady Emmanuel, Samař)	11		30
Není uvedeno dalších celk. 73 útoků v roce 2001, jejichž následkem přišel o život nejméně 1 člověk (kromě pachatelů).						

Příloha. 2. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2001

[převzato ze zdroje [13]]

PŘÍLOHA P III: TERORISTICKÉ ÚTOKY NA OBČANY IZRAELE V DOBĚ II. INTRÁDY ZA ROK 2002

DAT.	S/E/J	MÍSTO ÚTOKU	POPIS ÚTOKU	POČ. M.	POČ. Z.T.	POČ. Z.L.
v roce 2002						
17.1.	E/s	Tel Aviv	útočník s pasem výbušnin se odpálil na pěší zóně v centru města			14
17.1.	S	Hašera	Palestinský střelec vpadl do společenské místnosti, kde se konal obřad dospělosti bat micva, a začal po účastnících střílet z automatické pušky.	6		35
22.1.	S	Jeruzalém	Palestinec začal střílet z automatické pušky blízko autobusové zast. v centru města	2		40
27.1.	E/s	Jeruzalém - Jaffská třída	útočnice (W. Idris) se odpálila na křižovatce (byla první ženou, která spáchala sebevražedný atentát)	1	4	≥150
2.3.	E/s	Jeruzalém - Beit Jisrael	Palestinský atentátník se odpálil v sobotu večer na místě, kde byli shromážděni lidé při příležitosti oslavy bar-micva. Terorista odpálil bombu vedle skupiny žen s dětskými kočárky, které čekaly na své muže, až se vrátí ze synagogy. Zemřelo 11 lidí, většinou žen a dětí. ⁽¹⁴⁾	11	4	46
3.3.	S	u Ofry v Samař	palestinský střelec soustředěnou střelbou útočil na kontrolní stanoviště	10		6
5.3.	S	Tel Aviv	palestinský terorista zahájil palbu na dvě spolu sousedící restaurace ve 2 h. v noci	3		≥30
5.3.	E/s	autobus - Afula	palestinský útočník se odpálil v autobuse l. 823, když autobus vjížděl na centrální nádraží	1		≥10
7.3.	S J	Guš Katif - pásmo Gazy	v noci se palestinský útočník prostříhal skrz ochranný plot do židovské komunity Aomona a začal střílet a házet granáty, všichni mrtví byli 18letí mládenci	5	4	19
9.3.	E/s	Jeruzalém	palestinský útočník vešel v sobotu večer do zaplněné kavárny Moment a odpálil výbušninu. ⁽¹⁴⁾	11	10	44
9.3.	S J	Netanja	dva Palestinci začali střílet a házet granáty na auta a chodce v sobotu večer v blízkosti městské promenády a přímořských hotelů	2		≥50
20.3.	E/s	autobus - dálnice č. 65	Palestinec se odpálil v linkovém autobuse jedoucím z Tel Avivu do Nazaretu	7		≥30

21.3.	E/s	Jeruzalém	palestinský útočník se odpálil na třídě Krále Jiřího v centru města	3	3	83
27.3.	E/s	Netanja	v první večer židovského svátku Pesach se v restauraci Park Hotelu odpálil útočník (v místnosti bylo asi 250 hostů) ⁽¹⁴⁾	30	20	120
29.3.	E/s	Jeruzalém	sebevražedná útočnice se odpálila v supermarketu Kiryat Yovel	2	2	26
31.3.	E/s	Haifa	v zaplněné restauraci Matza se odpálil sebevražedný útočník	16	≥40	
10.4.	E/s	autobus - vých. od Haify	odpálení bomby v autobuse l. 960 na cestě z Haify do Jeruzaléma, na zastávce u kibucu Jagur u Haify	8	22	
12.4.	E/s	Jeruzalém	útočnice odpálila silnou nálož na autobusové zast. v Jaffské ulici u vstupu na tržiště	6	140	
7.5.	E/s	Rišon le-Cion	sebevražedný útočník odpálil silnou nálož v zaplněném klubu ve 3. podlaží (výbuch způsobil zhroutil částí budovy)	15	55	
27.5.	E/s	Petach Tikva	útočník se odpálil vedle cukrárny před nákupním střediskem (obětí byla 56letá R. Peled a její 14měsíční vnučka S. Keinan)	2	8	29
5.6.	E/s	dálnice č. 65 poblíž Megidda	automobil naložený výbušninou explodoval vedle autobusu l. 830 jedoucího z Tel Avivu do Tiberiady ⁽¹⁵⁾ (o útoku a pozdějším vyšetřování byl natočen film „Obět č. 17“ („No. 17“), režie D. Ofek, 2003, 75 min)	17	3	35
11.6.	E/s	Herzlija	bombový útok v restauraci, při kterém zemřela 14letá izraelská dívka	1	15	
18.6.	E/s	Jeruzalém (Beit Safafa)	útočník odpálil silnou výbušninu v plném autobuse č. 32A na cestě z předměstí Gilo do centra města, ráno v 7:50 ⁽¹⁶⁾	19	6	68
19.6.	E/s	Jeruzalém - French Hill	útočník se odpálil na zaplněné autobusové zast. ráno krátce po 7 h., když se lidé vraceli domů z práce	7	3	47

16.7.	E/t S	u osady Emmanuel v Samař	tři teroristé převlečení do izraelských uniforem útočili na neprůstředný autobus l. 189 (u silnice vybuchla nastražená bomba - když byl autobus výbuchem zasažen a zranění cestující vystoupili, začali na ně ozbrojenci střílet) ⁽¹⁴⁾	9	20	
17.7.	E/s	Tel Aviv	dva sebevražední útočníci koordinovaně odpálili bomby na ulici v blízkosti starého autobus. nádraží	5	38	
31.7.	E/t	Jeruzalém - hora Sopus	V kavárně Hebrejské univerzity explodovala bomba umístěná v zavazadle. Většina přítomných byli studenti; kavárna je populárním místem studentů i učitelů a byla dosud považována za bezpečné místo. (tisíce Arabů v Gaze oslavovalo útok v ulicích) ⁽¹⁵⁾	9	14	71
4.8.	E/s	autobus - u Meronu	odpálení bomby v plném linkovém autobuse l. 381 jedoucím z Haify do Safedu ⁽²⁰⁾	9	20	30
18.9.	E/s	Umm al Fahm (sev. Izrael)	terorista se odpálil na autobusové zast. ve chvíli, kdy k němu přistoupil policista, aby jej legitimoval	1	3	
19.9.	E/s	autobus - Tel Aviv	palestinský útočník se odpálil v autobuse v Allenbyho ulici naproti Velké synagoze	6	70	
21.10.	E/s	dálnice č. 65 u vádí Ara	auto naložené asi 100 kg výbušniny explodovalo vedle plného autobusu l. 841 (Kirjat Šmona-Tel Aviv); autobus stál na zastávce, když terorista, pocházející z Džanínu, k němu přjel a odpálil nálož ⁽²¹⁾	14	50	
10.11.	S	kibuc Metzger vých. od Hadery	Palestinský terorista vpadl do domku, v němž 34letá R. Ohayon právě četla svým synům, Matanovi (5) a Noamovi (4), pohádku. Matka svým tělem chránila děti, ale on je rozstřílel všechny tři. Venku zastřelil ještě další dva obyvatele kibucu.	5		
21.11.	E/s	autobus - Kirjat Menahem u Jeruzaléma	Palestinský útočník se odpálil v autobuse č. 20 v ranní dopravní špičce. Autobus byl plný dětí a dospělých jedoucích do školy a do zaměstnání. ⁽²²⁾	11	50	
Není uvedeno dalších celk. 102 útoků v roce 2002, jejichž následkem přišel o život nejméně 1 člověk (kromě pachatelů).						

Příloha. 3. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2002

[převzato ze zdroje [13]]

PŘÍLOHA P IV: TERORISTICKÉ ÚTOKY NA OBČANY IZRAELE V DOBĚ II. INTRÁDY ZA ROK 2003

DAT.	S/E/J	MÍSTO ÚTOKU	POPIS ÚTOKU	POČ. M.	POČ. Z.T.	POČ. Z.L.
v roce 2003						
5.1.	E/s	Tel Aviv	dvojitý bombový útok v centru města ^[23]	23	≥120	
5.3.	E/s	autobus - Haifa	výbuch útočnicka roztrhal autobus č. 37 (zemřeli byli většinou mladí lidé, studenti haifské univerzity, a několik dětí) ^[24]	17	53	
24.4.	E/s	Kfar Sava	bombový útok u vlakového nádraží	1	2	11
30.4.	E/s	Tel Aviv	sebevražedný útočník se odpálil v restauraci Mike's Place na pobřeží	3	≥80	
18.5.	E/s	autobus - Jeruzalém	útočník přestrojený za žida nastoupil do autobusu č. 6 a krátce poté, co se vůz rozjel, odpálil nálož ^[25]	7	≥20	
19.5.	E/s	Afula	bombový útok sebevražedné atentátnice před vchodem do nákupního střediska ^[26]	3	≥70	
11.6.	E/s	autobus - Jeruzalém	bombový útok v autobuse č. 14A na Jaffské třídě v centru města ^[27]	17	≥100	
19.8.	E/s	autobus - Jeruzalém	palestinský sebevražedný útočník se odpálil v plně obsazeném autobuse č. 2 na rušné ulici v Jeruzalémě ^[28]	23	≥130	
9.9.	E/s	Tzrifin u Tel Avivu	bombový útok na zastávce před hlavním vstupem do vojenské základny a nemocnice Assaf Harofeh (místo bylo plné vojáků a hlídané třemi strážci) ^[29]	9	30	
9.9.	E/s	Jeruzalém	v noci pronikl útočník do zaplněné kavárny Hillel, kde se odpálil (mezi mrtvými byl i Dr. Appelbaum s 20letou dcerou, která se měla druhého dne vdávat) ^[30]	7	≥50	
4.10.	E/s	Haifa	bombový útok palestinské atentátnice z Džanínu v restauraci Maxim ^[31]	21	60	
Není uvedeno dalších celk. 53 útoků v roce 2003, jejichž následkem přišel o život nejméně 1 člověk (kromě pachatelů).						

Příloha. 4. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2003

[převzato ze zdroje [13]]

PŘÍLOHA P V: TERORISTICKÉ ÚTOKY NA OBČANY IZRAELE V DOBĚ II. INTRÁDY ZA ROK 2004

DAT.	S/E/J	MÍSTO ÚTOKU	POPIS ÚTOKU	POČ. M.	POČ. Z.T.	POČ. Z.L.
v roce 2004						
14.1.	E/s	Erez	bombový útok palestinské atentátnice na hraničním přechodu (pásmo Gazy)	4	10	
29.1.	E/s	autobus - Jeruzalém	palestinský policista z Betléma nastoupil do autobusu č. 19 v době ranní špičky, potom odpálil nálož ^[22]	11	13	37
22.2.	E/s	autobus - Jeruzalém	bombový útok v autobuse č. 14A v neděli ráno ^[23]	8	≥80	
14.3.	E/s	Ašdod	dva souběžné výbuchy v přístavu (jednou z obětí byla 30letá M. Marciano, matka dvou malých dětí) ^[24]	10	16	
2.5.	S	u Guš Katif - pásmo Gazy	34letá těhotná T. Hatuel a její čtyři děti Merav (2), Roni (7), Hadar (9), Hila (11) zastřeleny v autě. (Dva palestínští ozbrojenci vypálili salvu na jedoucí vůz. Když auto vyjelo z vozovky a zastavilo se, vrazili přišli až k němu a ženu a děti popravili střelami do hlavy.) ^[25]	5	3	
31.8.	E/s	2 autobusy - Beer Ševa	dva souběžně provedené atentáty na městské autobusy jedoucí po hlavní třídě ^[26]	16	≥100	
Není uvedeno dalších celk. 36 útoků v roce 2004, jejichž následkem přišel o život nejméně 1 člověk (kromě pachatelů).						

Příloha. 5. Teroristické útoky na občany Izraele v době II. Intrády za rok 2004

[převzato ze zdroje [13]]